ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СОЦИЈАЛНО УКЉУЧИВАЊЕ РОМА И РОМКИЊА У ГРАДУ ЛОЗНИЦИ

2026 – 2028.

САДРЖАЈ

1. УВОД **5**
1.1 Методологија и спровођење процеса консултација 6
2. СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА МЕЂУНАРОДНОМ, НАЦИОНАЛНОМ И ЛОКАЛНОМ НИВОУ **8**
2.1 Усклађеност ЛАП-а са међународним и националним стратешким и правним оквиром 8
2.2. Локална планска документа и јавне политике 10
2.2.1 Ефекти досадашње реализације локалних јавних политика у области инклузије Рома и Ромкиња у Лозници 12
2.3. Локални институционални оквир у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња 12
3. АНАЛИЗА СТАЊА **15**
3.1 Општи подаци о ромској националној мањини 16
3.2 ОБРАЗОВАЊЕ **18**
3.2.1 Предшколско образовање 18
3.2.2 Основно образовање 19
3.2.3 Средње, више и високо образовање 21
3.2.4 Локалне политике и праксе у области образовања 22
3.3 ЗАПОШЉАВАЊЕ **24**
3.3.1. Локалне политике и праксе у области запошљавања 25
3.4 СТАНОВАЊЕ **27**
3.5 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА **31**
3.6 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА **33**
3.6.1 Локалне политике и праксе у области социјалне заштите 34
3.7 БОРБА ПРОТИВ ЦИГАНИЗМА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ **38**
3.8 ПАРТИЦИПАЦИЈА **41**
4. SWOT АНАЛИЗА **46**
4.1 Образовање 1
4.2 Запошљавање 2
4.3 Становање 3
4.4 Здравље 4
4.5 Социјална заштита 5
4.6 Борба против дискриминације и цинизма 6
4.7 Партиципација 6
5.ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ **7**
6.ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ **8**
7.АКЦИОНИ ПЛАН **57**
8.ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛАП-а **81**
9.ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ЛАП-а **88**

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИЦЕ

Поштовани,

Пред нама је Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Лозници за период од 2026. до 2028. године, документ који представља јасан израз опредељења нашег града да системски, одговорно и континуирано ради на унапређењу положаја ромске заједнице.

Чињеница је да постоји простор за унапређење и већу партиципацију Рома и Ромкиња. Град Лозница овим планом дефинише конкретне циљеве, мере и активности усмерене ка унапређењу квалитета живота у кључним областима – образовању, запошљавању, становању, здрављу и социјалној заштити. Наш циљ је да сви грађани имају једнаке шансе за достојанствен живот и пуно учешће у друштву.

Овај документ је усклађен са националним стратешким оквиром, пре свега са Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године, као и са европским принципима и стандардима у области људских права и социјалне инклузије. Посебно је важно што се нагласак ставља на улогу локалне самоуправе, јер управо на локалном нивоу најбоље препознајемо потребе наших суграђана и можемо најефективније да реагујемо.

Град Лозница је у претходном периоду остварио значајне резултате у области унапређења услова живота ромске заједнице, пре свега кроз реализацију стамбеног пројекта у оквиру којег је изграђена зграда за социјално становање. Том приликом је стамбено збринуто 16 породица, чији су се животни услови значајно побољшали. Расељено је и неформално насеље на Лагатору, где су људи живели у неадекватним условима, а данас живе у потпуно опремљеним становима који обезбеђују достојанствен живот.

Посебну захвалност дугујемо Европској унији и програму ЕУ ШАИ, који су препознали значај овог пројекта и пружили подршку његовој реализацији.

Полазећи од постигнутих резултата, Град Лозница се и овим Локалним акционим планом јасно определио да у наредном периоду настави са системским улагањима у област становања Рома, за шта су планирана и конкретна средства, како би се процес унапређења услова живота наставио и дао дугорочне резултате.

Уверена сам да ћемо заједничким радом институција, организација цивилног друштва и саме ромске заједнице допринети стварању праведнијег и инклузивнијег друштва, у коме нико није изостављен.

Град Лозница остаје посвећен изградњи друштва једнаких могућности за све.

Градоначелница
Драгана Лукић

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АП	Акциони план
ДЗ	Дом здравља
ГУ	Градска управа
ЕУ	Европска унија
ЗЦ	Здравствени центар
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈП	Јавно предузеће
КЈП	Комунално јавно предузеће
КЗМ	Канцеларија за младе
КУД	Културно-уметничко друштво
ЛАП	Локални акциони план
ЛКТ	Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња
МТ	Мобилни тим за социјално укључивање Рома и Ромкиња
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ОЦД	Организација цивилног друштва
ОШ	Основна школа
ПА	Педагошки асистент
ППП	Припремно предшколски програм
ПС	Полицијска станица
ПУ	Предшколска установа
РЗС	Републички завод за статистику
РС	Република Србија
СКГО	Стална конференција градова и општина
СШ	Средња школа
ФООО	Функционално основно образовање одраслих
ЦК	Црвени крст
ЦСР	Центар за социјални рад

1. УВОД

Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Лозници за период од 2026. до 2028. године *(у даљем тексту: ЛАП)* дефинише основне правце деловања у средњорочном периоду у области инклузије ромске популације, али и конкретне циљеве, мере и активности којима Градска управа Града Лознице настоји унапредити тренутни положај грађана ромске националности како би се смањио јаз који постоји између ове етничке заједнице и осталог становништва.

Роми су једна од најугроженијих друштвених група у нашој земљи, те републички органи последње две деценије у континуитету настоје унапредити њихов положај како би се смањиле неједнакости у свим сферама живота између ромске националне мањине и осталог становништва. До сада су на националном нивоу усвојена три стратешка документа која су имала за циљ унапређење положаја грађана ромске националности, а последњи такав документ представља Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022 – 2030. год. (*у даљем тексту: Стратегија*). Национална стратегија обухвата осам приоритетних области инклузије, међу којима су: борба против циганизма[1] и дискриминације, сиромаштво и социјална искљученост, партиципација, образовање, становање, запошљавање, здравље и социјална заштита. Србија се усвајањем стратешког оквира у овој области на свом путу европских интеграција придружила земљама чланицама Европске уније (ЕУ), јер је као основу за израду овог документа користила *Оквир ЕУ за националне стратегије за интеграцију Рома,* који је Европска комисија заједно са Европским парламентом прописала за земље чланице ЕУ. Поред поменутог Оквира, ревидирана Стратегија је заснована на важећим стратегијама и прописима којима су уређена поједина питања од значаја за унапређење положаја Рома и Ромкиња у свим областима социјалног укључивања, али и на опредељењу државе да развија програме унапређења положаја Рома и Ромкиња исказаним у *Оперативним закључцима* са семинара „Социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији" (за период 2017−2019. године) и *Акционом плану за поглавље 23*[2].

Национална стратегија је предвидела децентрализацију послова у вези са инклузијом Рома, која се огледа у спровођењу великог броја мера и активности управо на локалном нивоу уз наглашавање одговорности локалних органа власти за њихово планирање и спровођење. Разлози за овакво опредељење су бројни. Прво, многе јединице локалне самоуправе *(у даљем тексту: ЈЛС)* располажу локалним механизмима, као што су: координатори за ромска питања, мобилни тимови, педагошки асистенти, здравствене медијаторке итд. захваљујући којима могу лакше да управљају и спроводе инклузивне јавне политике. Друго, Закон о локалној самоуправи обавезује ЈЛС да се старају о остваривању људских и мањинских права на својој територији, а остваривање права у области образовања, запошљавања, адекватног становања, примарне здравствене заштите и социјалне заштите се управо остварује на локалном нивоу - посредством органа ЈЛС или локалних испостава републичких органа. Треће, локални органи и институције поседују релевантне информације са терена о стварним проблемима и потребама ромске популације која живи на њиховој територији и на основу њих могу лакше да планирају и

[1] Термин је усклађен са националном Стратегијом и представља посебан облик расизма који је усмерен према Ромима и као такав је препознат у међународним политикама и документима под називом "Antigypsyism". Више детаља је могуће пронаћи на следећим линковима: https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/antigypsyism-/-discrimination, https://www.enar-eu.org/about/antigypsyism/, https://antigypsyism.eu/

[2] Нацрт Акционог плана из августа 2015. године.

спроводе стратешке мере како би се отклонили узроци отежаног приступа правима и структурног сиромаштва припадника ромске националности. Ово су најважнији разлози због којих је национална стратегија истакла потребу да локалне самоуправе треба да усвоје локалне јавне политике у овој области које ће бити усклађене са њиховим реалним локалним економским и социјалним развојем, као и да јачају људске ресурсе који ће бити способни да управљају спровођењем тих стратегија. Посебна одговорност локалних власти лежи у обезбеђивању средства како у локалном буџету, тако и из екстерних извора (републички буџет, донаторска средства, ИПА фондови итд.) за успешно спровођење мера социјалног укључивања Рома и Ромкиња на њиховој територији.

Град Лозница је захваљујући учешћу у пројекту «Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу», који финансира Европска унија у оквиру ИПА 2020, покренула процес стратешког планирања у области инклузије Рома за период 2026 – 2028. Уговорно тело пројекта је Министарство финансија – Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније, надлежно министарство за реализацију пројекта је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, док је Стална конференција градова и општина (СКГО) задужена за његову имплементацију. Радна група за израду ЛАП-а формирана је у јануару 2025. године и чинили су је:

- Тања Глишић Матић, начелник Одељења за друштвене делетности Градске управе града Лознице (ГУ) – координаторка групе,
- Иван Поповић, стручни сарадник за социјалну делатност Црвеног крста Лознице - члан,
- Миодраг Капетановић, саветник за запошљавање у Националној служби за запошљавање (НСЗ) – Филијала Лозница - члан,
- Марија Петровић, Одељење за финансије ГУ града Лознице - члан,
- Љубиша Јастревски, социјални радник у Центру за социјални рад «Лозница» - члан,
- Ђорђе Бабић, професор разредне наставе у ОШ «Краљ Александар I Карађорђевић» Јадранска Лешница - члан,
- Сања Глишић, полицијски службеник, Полицијска испостава Лозница – члан,
- Љиљана Ранковић, Здравствени центар Лозница – Дом здравља – члан,
- Миливоје Аметовић, Удружење грађана „Ромска срећа“ Лозница – члан,
- Субић Дијана, педагошки асистент, ПУ „Бамби“ Лозница - члан.

1.1 Методологија и спровођење процеса консултација

Процес стратешког планирања био је заснован на методологији[3] коју је развила Стална конференција градова и општина – СКГО у оквиру програма “Подршка ЕУ инклузији Рома – Оснаживање локалних заједница за инклузију Рома”. Сама методологија је усклађена са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама,

[3] „Водич за припрему, буџетирање и праћење локалног акционог плана за инклузију Рома“, СКГО, 2019. www.skgo.org/storage/app/uploads/public/164/508/695/1645086950_SKGO%20-%20Vodic%20za%20inlkluziju%20Roma%20za%20web.pdf

анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Израда ЛАП-а је подразумевала следеће фазе у процесу стратешког планирања:

1. Припрему анализе стања са SWOT анализама у 7 приоритетних области, а то су: борба против циганизма и дискриминације, образовање, запошљавање, становање, здравље, социјална заштита и партиципација,

2. Дефинисање визије, општег циља, посебних циљева и индикатора за мерење учинка,

3. Дефинисање стратешких мера које доприносе остварењу посебних циљева заједно са индикаторима за мерење учинка,

4. Припрему акционог плана којим су детаљно разрађене планиране мере, као и дефинисање оквира програмског буџета и оквира за спровођење, праћење и вредновање учинка реализације ЛАП-а.

Током процеса стратешког планирања организовано је више радионица и састанака Радне групе, а одржане су и две фокус групе са представницима ромске заједнице током којих је израђен нацрт ЛАП-а. У *табели 1* дат је њихов преглед:

Датум	Догађај	Сврха
24.07.2025.	Уводна радионица	Представљање методологије за израду ЛАП-а и упитника за сакупљање података за анализу стања
15.09.2025.	Радионица за израду SWOT анализе	Финализирање нацрта ситуационе анализе и израда SWOT анализе за свих 7 приоритетних области инклузије Рома
16.09.2025.	Прва фокус група са представницима ромске заједнице	Прикупљање информација о тренутном стању и проблемима у областима социјалне инклузије ромске популације која живи у Лозници
30-31.10.2025.	Дводневна радионица за израду циљева и мера	Дефинисање визије, општег циља, посебних циљева и мера за сваку приоритетну област инклузије, укључујући и индикаторе
16-17.12.2025.	Дводневна завршна радионица за израду Акционог плана	Дефинисање активности, носилаца, партнера, рокова за имлементацију, финансијских средстава неопходних за реализацију, као и извора финансирања
18.12.2025.	Друга фокус група са представницима ромске заједнице	Прикупљање коментара и предлога за унапређење нацрта Акционог плана за спровођење ЛАП-а

2025.	Јавна расправа о нацрту ЛАП-а	Представљање нацрта ЛАП-а и прикупљање предлога, коментара и сугестија заинтересованих страна за његово унапређење

Консултације са заинтересованим странама и представницима ромске заједнице су од самог почетка стратешког планирања текле паралелно и биле континуиран процес који је омогућио ране интервенције и сугестије широког спектра актера већ у фази анализе стања, као и у свакој наредној фази. Циљ консултација је био добијање стварног увида у проблеме и потребе житеља ромске националности у свим областима које су покривене националном Стратегијом, затим боље разумевање идентификованих изазова, као и приоритизација оних проблема које би требало решавати у наредном планском периоду у складу са доступним ресурсима заједнице. Такође, представници ромске заједнице су били укључени у саму Радну групу, као и у консултације у вези са предложеним мерама, активностима и пројектима које је Радна група предложила и уврстила у Акциони план за спровођење ЛАП-а. Коначно, ромска заједница је имала своје представнике и на јавном догађају који је уприличен током процеса јавне расправе о нацрту ЛАП-а, а који је одржан .

2. СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА МЕЂУНАРОДНОМ, НАЦИОНАЛНОМ И ЛОКАЛНОМ НИВОУ

2.1 Усклађеност ЛАП-а са међународним и националним стратешким и правним оквиром

ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња усклађен је са циљевима и мерама националне *Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022 - 2030. године*, те је очигледна његова веза и усклађеност са релевантним међународним и европским прописима и документима у области заштите људских и мањинских права, на чијим изворима је израђена и сама национална Стратегија. У *табели 2* дат је преглед најзначајнијих међународних документима са којима је ЛАП усклађен:

Међународна организација	Назив документа
Савет Европе	▪ Конвенција за заштиту људских права и основних слобода ▪ Европска социјална повеља ▪ Стразбуршка декларацији о Ромима ▪ Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици

Уједињене нације	▪ Универзална декларација о људским правима ▪ Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима ▪ Међународни пакт о грађанским и политичким правима ▪ Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације ▪ Декларација УН о сузбијању насиља над женама ▪ Конвенција о правима детета ▪ Декларација о правима припадника националних или етничких, верских или језичких мањина ▪ Циљеви одрживог развоја Агенде 2030.
Европска унија	▪ Оквир ЕУ за националне стратегије за интеграцију Рома и Ромкиња ▪ Стратешки оквир ЕУ за једнакост, укључивање и учешће Рома за период од 2020- 2030. ▪ Акциони план ЕУ за борбу против расизма за период 2020-2025. ▪ Декларација партнера Западног Балкана о интеграцији Рома у оквиру процеса проширења ЕУ

Имајући на уму да је наша држава у процесу приступања Европској унији, од посебног је значаја усклађеност јавних политика које се доносе на свим нивоима власти са европском правном баштином, те је овај документ усклађен са Оквиром ЕУ за националне стратегије за интеграцију Рома и Ромкиња, Стратешким оквиром ЕУ за једнакост, укључивање и учешће Рома за период од 2020- 2030, Акционим планом ЕУ за борбу против расизма за период 2020-2025, као и тзв. Познањском декларацијом, коју су потписали председници влада држава Западног Балкана, укључујући Србију. Њоме су постављени конкретни циљеви и индикатори које државе у процесу приступања ЕУ треба да испуне као одређени минимални праг пре учлањења у Европску унију у шест области: запошљавање, становање, образовање, здравство, грађански статус и недискриминација.

Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године представља основни стратешки оквир на националном нивоу за израду овог документа, те су током процеса стратешког планирања у обзир узети визија, циљеви и мере из националне стратегије као кључни орјентири према којима је потребно ускладити локалну јавну политику у области инклузије Рома. Стратегија обухвата осам приоритетних области: борбу против циганизма и дискриминације, смањење сиромаштва и социјалне искључености, партиципацију, образовање, становање, запошљавање, здравље и социјалну заштиту.

Када говоримо о националном правном оквиру релевантном за ову област, онда треба споменути да је ЛАП усклађен са Уставом Републике Србије и бројним законима који уређују поједина питања у приоритетним областима социјалне инклузије Рома и Ромкиња. Најзначајни међу њима су: Закон о локалној самоуправи, Закон о планском систему, Закон о заштити права и слобода националних мањина, Закон о националним саветима националних мањина, Закон о забрани дискриминације, Закон о социјалној заштити, Закон

о финансијској подршци породици са децом, Закон о основама система образовања и васпитања, Закон о предшколском васпитању и образовању, Закон о основном образовању и васпитању, Закон о средњем образовању и васпитању, Закон о уџбеницима, Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености, Закон о планирању и изградњи, Закон о становању и одржавању зграда, Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о јавном здрављу, Закон о матичним књигама, Закон о социјалној карти, Закон о управљању миграцијама, итд.

2.2. Локална планска документа и јавне политике

Град Лозница је учесник у планском систему Републике Србије, те у складу са својим надлежностима планира локалне јавне политике, анализира њихове ефекте, припрема и усваја планска документа, спроводи и прати њихову реализацију, те вреднује њихове учинке у циљу преиспитивања и унапређења јавних политика у будућности. У моменту израде ЛАП-а Лозница је имала 9 важећих планских докумената / докумената јавних политика и то:

- План развоја Града Лознице за период од 2024. до 2030.
- Стратегију развоја социјалне заштите Града Лознице 2021 – 2025.
- Стратегију развоја урбаног подручја Града Лознице
- Стратегију развоја предшколског образовања и васпитања Града Лознице 2020 – 2025.
- Програм развоја спорта Града Лознице 2021 – 2025.
- Програм развоја туризма града Лознице 2021 – 2025.
- План јавног здравља 2020 – 2025.
- Локални акциони план за спречавање насиља у породици за период 2023 – 2026.
- Локални плански документ у области запошљавања за град Лозницу за период од 2024. до 2026.

Радна група је током припреме нацрта ЛАП-а узела у обзир циљеве, мере и активности дефинисане постојећим планским документима вишег степена општости, који се непосредно или посредно односе на унапређење положаја Рома и Ромкиња и њихову инклузију у различитим областима како би се обезбедило да нацрт ЛАП-а буде усклађен са истим. У наредним табелама дат је преглед циљева и мера из важећих докумената јавних политика Града Лознице у којима су Роми препознати као једна од осетљивих група становништва на чијој инкузији је неопходно радити у наредном периоду.

Табела 3: Циљеви и мере који се односе на социјално укључивање Рома и Ромкиња из План развоја Града Лознице за период од 2024. до 2030.

ЦИЉ	МЕРА

Приоритетни циљ 4.3. Унапређена доступност и квалитет услуга социјалне заштите	**4.3.1:** Повећање броја, доступности и квалитета услуга социјалне заштите
Приоритетни циљ 4.4. Унапређена доступност и квалитет услуга здравствене заштите	**4.4.2:** Унапређење и очување физичког, менталног и социјалног здравља становништва града Лознице (посебно здравља осетљивих група – жене, деца, млади, старији, особе са инвалидитетом, Роми, сиромашни, старачка сеоска домаћинства и сл.)

Табела 4: Циљеви и мере који се односе на социјално укључивање Рома и Ромкиња из Стратегије развоја социјалне заштите Града Лознице 2021 – 2025.

ЦИЉ	МЕРА
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1 - Унапређење броја и квалитета стандардизованих и нестандардизованих локалних социјалних услуга за социјално угрожене категорија становништва	**1.3** Развој локалне социјалне услуге – Лични пратилац детета **1.4** Развој локалне социјалне услуге – Социјално становање у заштићеним условима **1.5** Успостављање локалне социјалне услуге – Породични Саветник **1.8** Спровођење програма информисања лица из осетљивих група у циљу информисања и веће приступачности постојећим услугама
ПОСЕБНИ ЦИЉ 2 - Унапређење међусекторске сарадње и успостављање интегралних социјалних услуга за социјално угрожене категорија становништва	**2.4** Успостављање интегралних социјалних услуга – Интегрални програм помоћи у кући са базичном негом **2.5** Успостављање интегралних социјалних услуга – Сензорна рехабилитација деце са сметњама у развоју (сензорна, бела и слана соба)

Табела 5: Циљеви и мере који се односе на социјално укључивање Рома и Ромкиња из Стратегије развоја урбаног подручја Града Лознице

ЦИЉ	МЕРА
ПОДЦИЉ 4.3 Промовисање социјално-економске инклузије маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају, укључујући особе са посебним потребама, путем интегрисаног деловања које обухвата становање и социјалне услуге	**4.3.1** Повећање обима, квалитета и разноврсности стамбених решења за кориснике стамбене подршке кроз изградњу и друге начине прибављања нових стамбених јединица у јавној својини намењених за издавање у повољан закуп, као и развојем алтернативних стамбених решења

2.2.1 Ефекти досадашње реализације локалних јавних политика у области инклузије Рома и Ромкиња у Лозници

Град Лозница још од 2013. године стратешки планира и спроводи локалне јавне политике које имају за циљ унапређење квалитета живота и повећање социјалне укључености ромске заједнице која живи на његовој територији. До сада је локална управа усвојила два таква документа – *Локални акциони план за Роме за период 2013 – 2017.* и *Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња за период 2019 – 2021.* Током реализације првог поменутог документа, најзначајнији ефекти су остварени у области образовања, здравствене и социјалне заштите, док је врло важна област - становање било оптерећено бројним проблемима услед нерешених имовинско-правних односа и великог броја нелегализованих објеката у којима живе ромске породице.

Претходни ЛАП који је реализован закључно са 2021. годином предвиђао је јасне механизме за спровођење, праћење и вредновање учинка, али његова евалуација није рађена нити је доступан финални извештај о његовој реализацији. Чланови радне групе су констатовали да, иако извештаји о реализацији претходног ЛАП-а нису рађени, велики број планираних мера и активности из овог документа је реализован. Од укупно 17 индикатора постављених за мерење очекиваних промена у оквиру 5 специфичних циљева, 14 индикатора је у потпуности остварено (82,35%), 2 индикатора су делимично остварена и само један индикатор није остварен (5,88%). Сви постављени индикатори у оквиру образовања, запошљавања, здравствене и социјалне заштите су испуњени.

2.3. Локални институционални оквир у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња

У Лозници **није именован координатор за ромска питања** нити је ово радно место систематизовано Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места. Послови које обавља координатор придодати су локалном службенику који обавља послове саветника у области социјалне заштите и социјалне политике.

Град Лозница **има формирано Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња** *(у даљем тексту: ЛКТ),* као и **Мобилну јединицу за социјално укључивање Рома и Ромкиња на локалном нивоу**. ЛКТ је основано као међусекторско тело са циљем координираног спровођења мера усмерених на побољшање положаја Рома који бораве на територији града. Поред овога, ЛКТ покреће процес израде ЛАП-а за инклузију Рома, те врши координацију и надзор над његовим спровођењем. Чланове ЛКТ у Лозници чине: градоначелник Града Лознице, директор ОШ "Александар I Карађорђевић" Јадранска Лешница, директор ПУ "Бамби', директор ДЗ "Др Миленко Марин", директор Националне службе за запошљавање – Филијала Лозница, директор ЦСР Лозница, директор Центра за културу, начелник полицијске станице у Лозници, директор КЈП "Наш дом“ и председница Удружења грађана "Искра – Лозница“.

Мобилни тим је важан локални механизам који ради на подстицању директне примене дефинисаних стратешких мера у локалним органима и установама, обилази ромска насеља на основу утврђеног плана, сарађује са Националним саветом ромске националне мањине и организацијама цивилног друштва, извештава органе јавне управе о проблемима у вези са применом стратешких мера, те припрема иницијативе и пројекте којима се осигурава сарадња локалних организација и партнера у процесу унапређења положаја Рома. Оперативни капацитети Мобилног тима засновани су, пре свега, на чињеници да су његови чланови запослени у локалним институцијама и установама (Градској управи, Центру за социјални рад, Дому здравља, Националној служби за запошљавање и ПУ – педагошки асистент) и да непосредно раде на пословима који су у вези са остваривањем права лица ромске националности, па су добро упознати са стањем и проблемима у овој области.

Додатно, Лозница је формирала и **Локални координациони механизам за заштиту права неформалних сакупљача отпада**, као радно тело које треба да подржи процесе кроз које се решавају права и потребе локалних сакупљача отпада чији су извори прихода угрожени услед модернизације области управљања отпадом. Ово тело има пет чланова и чине га запослени у градској управи, ЈКП „Наш дом“, ЦСР и НСЗ – Филијала Лозница.

Важне локалне механизме у непосредном раду са ромском заједницом представљају педагошки асистенти и здравствене медијаторке. За лакшу и потпунију инклузију деце ромске националности у образовно-васпитне програме у локалној заједници од изузетне важности је постојање педагошких асистената. Њихов задатак је повећање обухвата деце ромске националности раним развојем, као и основним и средњошколским образовањем, као и рад на превазилажењу тешкоћа са којима се ученици ромске националности суочавају током школовања. У Лозници је ангажована **једна педагошка асистенткиња у ПУ "Бамби",** и један ПА у ОШ у Јадранској Лешници а постоји потреба за ангажовањем педагошких асистенената у оним основним школама које похађа највише ромских ученика: ОШ "Вера Благојевић" Бања Ковиљача, ОШ "Петар Тасић" Лешница, и ОШ "Доситеј Обрадовић" Клупци. Град је покренуо иницијативу за увођење нових педагошких асистената у ове образовне установе тако што је упућен захтев Министарству просвете и Школској управи ради добијања подршке и одобрења за ову иницијативу. Овим је истакнута тежња града Лознице да унапреди квалитет образовања и пружи додатну подршку ученицима, посебно онима којима је потребна индивидуализована помоћ.

Иако је увођење здравствених медијаторки оцењено као најуспешнија досадашња мера јавних политика у области инклузије Рома у Републици Србији, у Лозници тренутно нема здравствених медијаторки. Улога медијаторки је да воде евиденцију о здравственом стању житеља неформалних насеља, као и да раде на подизању свести о неопходности вакцинације деце и значају правилне исхране и хигијенских навика. Њихов задатак је да буду спона у ефикасном повезивању здравственог система и грађана неформалних ромских насеља, како би се омогућио бољи увид здравствених установа у стање у овим насељима и повећао број правовременог јављања лекару. Градска управа је до сада предузимала активности на плану ангажовања здравствене медијаторке, али од 2017.

године када се иницијално обратила Министарству здравља, па до сада није успела да оствари ову своју намеру.

2.3.1 Локални актери значајни за социјално укључивање Рома и Ромкиња

Социјално укључивање ромске популације на локалу одвија се углавном кроз једнак приступ и олакшану доступност остваривању права и јавних услуга које пружају различите локалне институције, установе и удружења грађана. Центар за социјални рад Лозница (ЦСР) је основна установа социјалне заштите на територији града која обавља послове у области социјалне и породично – правне заштите на основу закона и локалних аката. У делатност ЦСР Лозница спада како вршење јавних овлашћења у складу са Законом о социјалној заштити и другим законима, тако и остваривање права и пружање услуге из области социјалне заштите из надлежности Града Лознице, а које су предвиђене Одлуком о правима и услугама социјалне заштите Града Лознице. Центар за социјални рад располаже пословним простором површине 325 м2 у центру Лознице и тренутни просторни капацитети су задовољавајући. За потребе дневног збрињавања деце и омладине са сметњама у развоју, адаптиране су и савремено опремљене засебне просторије величине 83 м2, које се састоје од просторија за рад са децом, канцеларије за стручни тим и помоћних просторија. Поред формалног образовања и обавезне обуке за вођење случаја у ЦСР, сви стручни радници ЦСР се стручно усавршавају у области социјалне и породично-правне заштите, а према предвиђеном годишњем плану стручног усавршавања који чине: обуке, округли столови, трибине, конференције итд. Такође, стручни радници поседују лиценцу за обављање послова у области социјалне заштите, један стручни радник је завршио и први степен системске породичне терапије.

Лозница је град у којем хранитељсво има традицију дужу од 50 година. **Центар за породични смештај - Радна јединица Лозница** обавља послове из области породичног смештаја које је претходно обављао Центар за социјални рад Лозница. Од јуна 2012. године овај Центар постаје радна јединица Центра за породични смештај и усвојење из Београда. До промене је дошло како би се смањила преоптерећеност стручних радника ЦСР Лозница, али и обезбедила већа и квалитетнија подршка хранитељским и усвојитељским породицама, као и деци на породичном смештају којима је подршка саветника за хранитељство, сада, много доступнија. Радна јединица у Лозници надлежна је и за општине Мали Зворник, Крупањ и Љубовију, као и за подјединице у Шапцу, Богатићу и Владимирцима. У радној јединици у Лозници запослена су три стручна радника (социјални радник, психолог и социолог) којима је поверена улога руководиоца, саветника и едукатора за хранитељство.

Црвени крст Лозница је основан 1876. године као део шире мреже Црвеног крста Србије и посвећен је хуманитарном раду и подршци грађанима. У складу са основним циљем организације - помоћ људима у невољи, активности Црвеног крста у области социјалне делатности усмерене су на побољшање услова живота угрожених категорија грађана, кроз сагледавање стања њихових потреба и обезбеђивање и дистрибуирање

помоћи. Црвени крст је носилац и организатор бројних хуманитарних активности које су од великог значаја за локалну заједницу:

- добровољно давалаштво крви,
- хуманитарна помоћ социјално угроженим породицама (подела пакета хране, хигијенских средстава и других потрепштина),
- промоција вредности хуманости, солидарности и волонтеризма међу младима,
- пружање прве помоћи и подршке грађанима у случају природних непогода и других ванредних ситуација,
- реализација едукативних програма о здрављу, превенцији болести и значају здравих стилова живота.

Установа за децу и младе ''Вера Благојевић'' у Бањи Ковиљачи једина је установа социјалне заштите у Мачванском региону за смештај и збрињавање деце. Установа је основана 1983. год. од стране локалне заједнице и оснивача бивших штићеника (деце – ратних сирочади) и тренутно има 16 корисника.

Национална служба за запошљавање - Филијала Лозница у територијалном и организационом смислу обухвата Службу Лозница и испоставе у Љубовији, Крупњу и Малом Зворнику. Служба је добро опремљена како у погледу просторних капацитета, тако и техничком опремом. Њен рад се финансира из буџета Републике Србије, а корисници услуга су незапослена лица и послодавци. Услуге које пружа НСЗ су: посредовање при запошљавању, програми запошљавања, програми додатног образовања и обуке, програми професионалне оријентације, тренинзи за теже запошљива лица и сл.

Поред наведеног, у Лозници је према доступним подацима делује око 175 удружења међу којима су и четири организације цивилног друштва које заступају интересе ромске заједнице и раде на унапређењу њиховог живота – **Удружење Рома "Ромска срећа", Удружење Рома "Жива ватра" Јошева, Удружење Рома „Сложна браћа“ и Удружење грађана "Светионик".**

3. АНАЛИЗА СТАЊА

3.1 Општи подаци о граду Лозници

Лозница се налази у западном делу Србије, на граници са Босном и Херцеговином и обухвата 54 насељена места, од којих су Лозница и Бања Ковиљача класификована као градска насеља. Са површином од 612 km2 Лозница заузима 0,5% територије Републике Србије, а у административном смислу припада Мачванском округу, захватајући 19% његове територије.

Према степену развијености град Лозница спада у трећу групу јединица локалне самоуправе, чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.

3.2 Демографски подаци

Према попису из 2022. године у Лозници живи 72.062 становника (35.252 мушкараца и 36.810 жена). Број становника у односу на претходни попис из 2011. године мањи је за 9,3% (када је у граду живело 79.456 житеља), те се наставља тренд депопулације града који је узрокован негативном стопом природног прираштаја и миграцијама. У градском подручју живи 23.988 (33,28%), а у сеоском 48.074 становника (66,72%). Просечна старост становника је у 2022. години износила 44 године, што је нешто више од републичког просека (43,8).

Лозница је према званичној статистици етнички хомогена средина са уделом српског становништва од 93,25% у укупном броју становника. Најбројније националне мањине су Роми (0,82%), Муслимани (0,37%), Руси (0,32%) и Бошњаци (0,17%).

Табела 6: Становништво Лознице према националној припадности у 2022. години

Национална припадност	Број	Удео у укуп. становн. (%)
УКУПАН БРОЈ СТАНОВНИКА	**72.026**	**100%**
Срби	67.202	93,25%
Албанци	2	0,002%
Бошњаци	123	0,17%
Бугари	6	0,008%
Буњевци	2	0,002%
Роми	**590**	**0,82%**
Југословени	67	0,09%
Мађари	27	0,04%
Македонци	24	0,03%
Муслимани	265	0,37%
Немци	7	0,01%
Румуни	3	0,004%
Руси	232	0,32%
Русини	3	0,004%
Словаци	9	0,01%
Словенци	5	0,01%
Украјинци	18	0,03%
Хрвати	44	0,06%
Црногорци	17	0,02%
Остали	*74*	0,10%
Регионална припадност	*10*	0,01 %
Нису се изјаснили	*455*	0,63%
Непознато	*2877*	4,00%

Извор: Републички завод за статистику

3.1 Општи подаци о ромској националној мањини

Роми представљају највећу националну мањину у Лозници, па тако према резултатима пописа становништва из 2022. у граду живи 590 Рома (319 мушкараца – 54,07% и 271 жена – 45,93%). Међутим, овај број не одговара стварној ситуацији на терену,

па се према проценама градске управе заснованим на истраживању које су спровеле локалне ромске организације, **процењује се да у Лозници живи 1.075 Рома и Ромкиња**. Бројни су разлози зашто из званичне статистике није могуће добити стварни увид о броју Рома који живе у Републици Србији, па тако ни у Лозници. Према Уставу Републике Србије грађани нису дужни да се изјашњавају о својој националној припадности, те се процене углавном заснивају на теренском раду локалних институција и ОЦД које непосредно раде у областима пружања услуга и остваривања и заштите права ромске националне мањине. Поред овога, на неизјашњавање утиче и низ других битних фактора: страх од дискриминације, правна невидљивост, етномимикрија, изражена мобилност, социјална искљученост, као и висок проценат мешовитих бракова у ромској заједници и асимилација. Такође, на овај број утичу и сталне миграције ромске популације, али и прилив повратника из иностранства на основу споразума о реадмисији.

Према попису становништва **Роми претежно живе у сеоским насељима (81,53%) – Лешници, Јадранској Лешници, Јошеви, Чокешини, Горњем Добрићу и Клупцима** у којима живи 481 лице ромске националности, док је у градским насељима – Лозници и Бањи Ковиљачи пописано 109, односно 18,47%. Према процени ромских организација, проценат Рома који живе у сеоским и градским насељима је готово идентичан као што то показује званична статистика, једино се апсолутни бројеви разликују због неизјашњавања. Према евиденцији удружења Рома „Ромска срећа“ у сеоским насељима живи 870 Рома и Ромкиња (185 породица), док их у градским има 205 (70 породица).

Табела 7: Процењен број ромских домаћинстава и укупан број Рома у насељима у Лозници

НАСЕЉЕ	БРОЈ РОМСКИХ ДОМАЋИНСТАВА	ПРОЦЕЊЕН БРОЈ СТАНОВНИКА
Јошева	80	400
Јадранска Лешница-Г. Добрић	35	170
Чокешина	20	100
Бања Ковиљача	60	150
Лешница	30	95
Клупци	20	105
Лозница	10	55
УКУПНО:	**255**	**1.075**

Извор: Евиденција Удружења Рома „Ромска срећа“

Ромска насеља карактеришу неодговарајући санитарно-хигијенски услови живота, као и неуређеност комуналне инфраструктуре. Стамбени објекти су углавном нелегализовани и у прилично руинираном стању, а најтежа ситуација је у ромским насељима Јадранска Лешница, Горњи Добрић и Чокешина. Насеља нису покривена канализационом мрежом, куће су углавном од трошног материјала и у њима живе вишечлане породице. Домаћинства имају прикључке на струју, али постоји проблем ниског напона струје који је недовољан и не подржава рад електричних уређаја, посебно у Ј. Лешници и Чокешини. Низак степен економске активности, велика заступљеност рада у неформалном сектору, висока незапосленост, обављање најтежих и најмање плаћених послова, као и сиромаштво карактеришу многочлане ромске породице. Главни разлог који узрокује неповољан положај

ромске популације на тржишту рада јесте низак образовни ниво. Већина ромских домаћинстава има ограничене изворе прихода, реч је углавном о приходима од сезонских радова у пољопривреди и грађевинарству, рада у сивој економији, сакупљања секундарних сировина и социјалне помоћи од државе.

Табела 8: Грађани ромске националности према школској спреми у Лозници

Укупно	Деца млађа од 15 година	Без школске спреме	Непотпуна основна школа	Основно образовање	Средње образовање	Више/ високо образовање
1.075	229	166	435	218	25	2

Извор: Анкета Удружења Рома „Ромска срећа“ у 2024.

Према резултатима анкете коју је у 2024. години спровело удружење „Ромска срећа“, највећи број Рома у Лозници има непотпуну основну школу – 435, односно 40,46%. Без школске спреме је 166 лица ромске националности (15,44%), док основно образовање има завршено 218 Рома (20,28%). Број Рома и Ромкиња са средњим образовањем износи 2,33% (25), а само два лица су стекла диплому више школе или факултета.

3.2 ОБРАЗОВАЊЕ

3.2.1 Предшколско образовање

ПУ „Бамби“ обавља делатност предшколског васпитања и образовања деце, те обезбеђује исхрану, негу, превентивно-здравствену и социјалну заштиту деце у складу са законом. Према званичним подацима, **у школској 2023/24. години предшколским образовањем и васпитањем у Лозници је било обухваћено 1.699 деце, међу којима је било 40 деце ромске националности (2,35%).** Међу њима је била 21 девојчица и 19 дечака. У овој установи је ангажована једна педагошка асистенткиња у раду са децом ромске националности.

Табела 8: Број деце која су похађала предшколско васпитање и образовање (ПВО) у школској 2023/24. години у Лозници

Назив индикатора	Укупан број деце	Број девојчица	Број дечака
Број деце обухваћене ПВО	1.699	765	934
Број деце ромске националности која су обухваћена ПВО	40	21	19
Број деце узраста 0–3 године обухваћених ПВО	214	100	114
Број деце ромске националности узраста 0–3 године обухваћених ПВО	1	1	0

Број деце узраста 3–5,5 година обухваћених ПВО	834	380	454
Број деце ромске националности узраста 3–5,5 година обухваћених ПВО	21	10	11
Број деце која похађају припремни предшколски програм	651	285	366
Број деце ромске националности која похађају ППП	18	10	8

Анализа показује да 52,5% деце ромске националности која похађају ПВО је узраста од 3 – 5,5 година, док 45% деце похађа обавезни предшколски припремни програм. Уколико ове податке упоредимо са подацима који се односе на другу децу, уочава се нешто веће учешће у ПВО деце из опште популације (49%) узраста од 3-5,5 година, док је обухват ПВО деце из опште популације узраста од 0 до 3 године несразмерно веће (12,84%) у односу на Роме (2,56%). Ово указује на неопходност повећања деце ромске националности програмима раног развоја, поготово у најнижем узрасту, јер се у овом периоду развијају вештине и способности од којих ће умногоме зависити успех деце у наставку школовања.

У обавезни предшколски припремни програм је у посматраној години било укључено 18 Рома (10 девојчица и 8 дечака). Расположиви подаци показују да у Лозници постоји **потпун обухват деце ромске националности (100%) обавезним припремним предшколским програмом.**

3.2.2 Основно образовање

У Лозници постоји 14 основних школа са 22 издвојена одељења, као и једна основна музичка школа. **У школској 2023/2024. години основним образовањем је било обухваћено 5.423 деце, међу којима је било 153 ученика ромске националности (75 девојчица и 78 дечака), што чини 2,82% свих основаца.**

Табела 9: Укупан број ученика ромске националности у основним школама у школској 2023/24. години у Лозници

Назив индикатора	Укупан број ученика	Број девојчица	Број дечака
Број деце обухваћене основним образовањем	5.423	-	-
Број деце ромске националности која су обухваћена основним образовањем	153	75	78

Извор: Упитник за прикупљање података за потребе израде ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња

Највише ромских ђака похађа три лозничке школе: ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“ Јадранска Лешница (95), ОШ „Вера Благојевић“ Бања Ковиљача (19) и ОШ „Петар Тасић“ Лешница (16). **Процентуално учешће ромских ученика је највеће у ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“ Јадранска Лешница**, где је скоро сваки трећи

ученик Ром (29%). Педагошки асистент је ангажова у ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“ у Јадранској Лешници.

Табела 10: Основне школе у Лозници које похађају ученици ромске националности

НАЗИВ ШКОЛЕ	Укупан број ученика (2023/2024.)	Укупан број ромских ученика (2023/2024.)
ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“ Јадранска Лешница	327	95 (48 дечака, 47 девојчица)
ОШ ,, Вера Благојевић,, Бања Ковиљача	362	19 (8 дечака,11 девојчица)
ОШ “Петар Тасић“ Лешница	535	16 (11 дечака, 5 девојчица)
ОШ “Доситеј Обрадовић“ Клупци	455	6 (3 дечака, 3 девојчице)
ОШ“Свети Сава“ Липнички Шор Програм ФООО „Друга шанса“	15	12 (7 мушко, 5 женско)
ОШ „Вук Караџић“Лозница	559	2 (2 девојчице)
ОШ „Кадињача“	865	2 (2 девојчице)
ОШ „Вукова спомен школа“ Тршић	109	1 (1 дечак)

Извор: Евиденција основних школа са територије Града Лознице

ОШ „Свети Сава“ Липнички Шор спроводи програм функционалног основног образовања одраслих ("Друга шанса") и у посматраној школској години овај програм је похађало 15 ученика од чега је 12 ромске националности.

Ни у једној школи се не реализује изборни предмет Ромски језик са елементима националне културе нити постоје наставници који поседују сертификат за извођење овог предмета. На почетку сваке школске године редовно се спроводе анкете у школама, али међу основцима из ромске популације нема довољно заинтересованих за похађање овог изборног предмета. Главни разлог овоме је чињеница да деца ни у својим породицама не говоре ромским језиком. У школама не постоји пракса обележавања 8. априла – Међународног дана Рома.

Према подацима административних служби основних школа у Лозници, **само 5 ученика ромске националности је напустило основну школу у школској 2023/2024. години** (двоје у нижим и троје у вишим разредима). Међутим, према подацима породичног асистента који је био пројектно ангажован на економском оснаживању 8 породица сакупљача отпада у Јошеви и Јадранској Лешници, половина деце ромске националности нередовно похађа наставу или рано напуштају школовање, углавном у V разреду. Овакав несклад у званичној евиденцији школа и стварности је резултат неизјашњавања ромских

ученика, па иако стручне службе располажу незваничним информацијама да је реч о ромским ученицима, њихово осипање није јасно уочљиво у званичној евиденцији школа. Ово значајно отежава праћење осипања ромских ученика у основном образовању. Затим, напуштање школовања у V разреду указује на "критичну тачку" преласка из разредне у предметну наставу, што доноси нове изазове ученицима у погледу комплексности градива и већег броја наставника, те управо ово мора бити у фокусу будућих напора локалне заједнице када је реч о превазилажењу проблема у основном образовању.

У кључне изазове са којим се суочавају ученици ромске националности у Лозници убрајамо: лош материјални положај породица, нередовно похађање наставе, ниска свест родитеља о значају образовања, немотивисаност ученика за долазак у школу јер не могу да прате градиво, бесплатна ужина за децу из материјално угрожених породица није обезбеђена, недостатак подршке од стране наставног особља у неким школама, незаинтересованост за образовање јер и Роми који заврше средњу школу не могу да нађу посао, рано радно ангажовање деце због лоших материјалних услова породица, девојчице ромске националности из Клупаца напуштају школу најчешће у VI разреду јер им родитељи бране да иду у школу.

3.2.3 Средње, више и високо образовање

У Лозници постоје 4 средње школе: Гимназија „Вук Караџић“, Средња школа „Свети Сава“, Техничка школа и Средња економска школа. **У школској 2023/24. години средњошколским образовањем је било обухваћено 2.769 ученика, међу којима је било 14 Рома (0,5%).** Међу ученицима средњих школа који су се изјаснили као Роми су 4 девојке и 10 младића, али незванично број ромских средњошколаца је знатно већи, али нису обухваћени званичном евиденцијом због неизјашњавања о националној припадности. Највећи број ромских средњошколаца похађа Техничку и Средњу економску школу у којима се углавном школују за конобаре, куваре и различите занате. Већина њих који упишу и заврше средњу школу.

Табела 11: Број младих ромске националности обухваћених средњошколским образовањем у школској 2023/24. години у Лозници

Назив индикатора	Укупан број ученика	Број жена	Број мушкараца
Број деце обухваћене средњошколским образовањем	2.769	1.429	1.340
Број деце ромске националности која су обухваћена средњошколским образовањем	14	4	10

Извор: Упитник за прикупљање података за потребе израде ЛАП-а за социјалну инклузију Рома

Прикупљени подаци показују да већина ученика ромске националности који настављају школовање средњу школу уписују путем афирмативних мера. У средњим школама нема педагошких асистената, нити ментора који помажу и прате напредак ромских

ученика и настоје да смање њихово осипање. Међу изазовима који прате средњошколце ромске националности су: лоша материјална ситуација породица, немају обезбеђену бесплатну ужину, не остварују право на бесплатне уџбенике, немају бесплатан превоз осим ако нису примаци новчане социјалне помоћи, као и нередовно похађање настава због обавеза око чувања млађе браће и сестара итд.

Када говоримо о вишем и високом образовању, **тренутно нема студената ромске националности из Лознице**.

3.2.4 Локалне политике и праксе у области образовања

Град Лозница ће у 2026. години издвојити 4.000.000,00 динара за куповину две куће за ромске породице (објавиће се конкурс а предност ће имати материјално угрожене породице чија деца деца редовно иду у школу као и други утврђени критеријуми)

Као и свим другим грађанима Ромима и Ромкињама доступна су сва права и услуге намењене посебно осетљивим категоријама становништва за унапређивање њиховог положаја.

Из градског буџета су у последње две школске године финансирани следећи расходи као подршка ученицима у образовању: ужина, превоз за основну и средњу школу, као и стипендије за средњошколце и студенте. Извршени расходи из буџета по овом основу су представљени у табели испод:

Табела 12: Извршени расходи градског буџета у периоду 2022-2024. година за потребе набавке уџбеника, ужине, превоза и стипендија у РСД

Врста права	Школска 2022/2023.			Школска 2023/2024.		
	Укупно у динарима	Број деце корисника права	Број деце ромске национал.	Укупно у динарима	Број деце корисника права	Број деце ромске национал.
Уџбеници	/	/	/	/	/	/
Ужина	287.509	/	/	338.559	/	/
Превоз за основну школу	25.132.251	/	/	26.577.280	/	/
Превоз за средњу школу	270.334	/	/	353.446	/	/
Стипендије за средњошколце	1.624.000	/	/	3.080.000	/	/
Стипендије за студенте	10.496.000	/	/	11.088.000	/	/

Највише новца на годишњем нивоу се издваја за превоз ученика за основну школу, што је у школској 2023/24. години градску касу коштало 26,5 милиона РСД. Превоз је бесплатан не само за све основце већ и за средњошколце примаоце новчане социјалне помоћи, а међу њима има и ромских ученика. Слично већини других локалних самоуправа Лозница не води посебну евиденција колико је међу корисницима ових буџетских издвајања било ученика ромске националности. Када је реч о стипендијама, оне су до 2020. год. биле доступне само добитницима награда на републичким такмичењима, односно студентима са минималном просечном оценом 9.00 студирања. Изменом локалних интерних аката снижен је критеријум за студенте ромске националности, па је за добијање стипендије услов да се школовање финансира из буџета, као и да студент није обновио годину. Поред превоза и стипендија из градског буџета се финансира и ужина за децу са сметњама у развоју, а овај расход је у школској 2023/24. износио 338.559 динара. Такође, из градског буџета се за све средњошколце финансира матурско вече, а обезбеђује се и једнократна помоћ за ученике из осетљивих категорија у износу од 12.000 дин, као и новогодишњи пакетићи.

Министарство просвете финансира уџбенике за све ученике ромске националности, па се из градског буџета финансира само набавка радних свески за основце, јер то министарство не обезбеђује. Међутим, нису обезбеђена средства за набавку радних листова за децу ромске националности која похађају предшколски припремни програм што отежава инкузију ове деце у ПВО.

ПУ „Бамби“ организује полудневне програме за децу узраста од 3 – 5,5 година који су финансирани од стране јединице локалне самоуправе. Укупан број уписане деце у ове програме у 2024/2025. години је износио 834 деце, а међу њима је било и 21 дете ромске националности (11 дечака и 10 девојчице).

<u>На фокус групи са предствницима ромске заједнице</u> потврђени су претходно наведени налази у области образовања. Међутим, учесници су указали и на додатне проблеме које је неопходно решавати у наредном периоду:

- Обезбедити средства за плаћање школских екскурзија из градског буџета, јер родитељи нису у могућности да им то обезбеде,
- Немају довољно знања нити информација о историји и култури Рома, што би допринело бољем односу према ученицима ромске националности,
- Потребно је обезбедити бесплатан продужени боравак деце у школи да би могли да добију помоћ око израде домаћих задатака и савладавања наставног градива, пошто им родитељи због ниског образовног нивоа око тога не могу помоћи код куће,
- Постоји перцепција предствника ромске заједнице да разредне старешине и учитељи нередовно комуницирају са родитељима ученика,
- Потребна је подршка у пријављивању за републичке стипендије Министарства просвете преко онлајн портала за стипендије.

3.3 ЗАПОШЉАВАЊЕ

Према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ) у Лозници је на дан 31.12.2024. било 3.419 незапослених лица, **од тога 44 лица ромске националности (1,29%).** Од овог броја 40,9% чине незапослене Ромкиње (18).

Табела 13: Укупан број незапослених лица и лица ромске националности у Лозници према евиденцији НСЗ у децембру 2024.

Датум		Укупан број незапослених	Број незапослених лица ромске националности
31.12.2024.	Укупно:	3.419	44
	Жене:	1.897	18

Извор: НСЗ

Слично као и у осталим областима социјалне инклузије Рома, **званична евиденција у области запошљавања не одговара стварном стању те се претпоставља да су бројке знатно веће** због Уставом прокламоване слободе неизјашњавања по националној основи. На евиденцији НСЗ се налази око 30% прималаца новчане социјалне помоћи, који најчешће паралелно остварују приходе кроз сезонске послове или рад у сивој економији, што веома отежава праћење њихове стварне незапослености и ниво економске активности.

Табела 14: Образовна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ Лозница, мај 2025.

Датум		Укупан број	I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
30.05.2025.	Укупно:	**60**	47	0	7	6	0	0	0	0	0	0
	Жене:	**26**	22	0	1	3	0	0	0	0	0	0

Извор: НСЗ

Када говоримо о образовној структури незапослених лица ромске националности, највећи број њих – 47 лица је без стручне спреме или само са завршеном основном школом (78,33%). Скоро половину чине Ромкиње (46,8%). Без запослења је и 13 Рома за завршеним III и IV степеном средњег образовања, међу којима су 4 жене. Из приложеног се може закључити да су незапослени Роми углавном неквалификовани радници који годинама раде у „сивој зони“ на сезонским и другим физичким пословима, док се истовремено воде на евиденцији НСЗ као незапослени и примају новчану социјалну помоћ.

Табела 15: Старосна структура лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ Лозница, децембар 2024.

Датум		Укупан број	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-65
31.12.2024.	Укупно:	**44**	3	3	3	8	6	6	4	4	4	3
	Жене:	**18**	1	1	1	4	3	4	2	1	0	1

Извор: НСЗ

Према званичној евиденцији, највећи број незапослених Рома у децембру 2024. био је старосне доби између 30 и 34 године (8). Највећи број незапослених Ромкиња се налази у истом старосном добу (4), односно у доби од 40 - 44 године (4). Млади Роми старосне доби од 15 до 29 година чине 20,45% од укупног броја свих незапослених Рома (9) и ово представља велики простор за осмишљавање мера за њихово економско оснаживање.

Табела 16: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ према дужини тражења посла у Лозници, децембар 2024.

Датум		Укупан број	До 1 год.	Од 1-2 год.	2-3 год.	3-5 год.	5-8 год.	8-10 год.	преко 10 год.
31.12.2024.	Укупно:	**44**	13	8	4	3	5	1	10
	Жене:	**18**	5	4	2	1	4	0	2

Извор: НСЗ

Званични подаци показују да око 30% свих незапослених Рома (29,55%) чека на посао до годину дана, док 18,18% незапослених Рома чека на запослење од једне до две године. У дугорочно незапослене спада више од трећине свих незапослених Рома (36,36%), а посебно је алармантан података да на запослење дуже од 10 година чека 10 лица (22,73%).

У Лозници се одређени број припадника ромске заједнице бави сакупљањем секундарних сировина као једним или допунским извором прихода. Ова делатност, иако економски значајна и еколошки корисна, најчешће се обавља у неформалним условима, без правне и социјалне заштите. **Главни проблеми са којима се суочавају сакупљачи отпада су:** непостојање формалног статуса и радног признања, што онемогућава приступ социјалном осигурању, здравственој заштити и пензионом систему, затим нестабилни и ниски приходи који зависе од тржишне цене секундарних сировина и откупљивача, и лоши услови рада и здравствени ризици, због недостатка заштитне опреме, лоше хигијене и изложености опасном отпаду.

3.3.1. Локалне политике и праксе у области запошљавања

Град Лозница има важећи Локални плански документ у области запошљавања за период од 2024. до 2026. према коме је у 2024. години била планирана реализација четири мере:

стручна пракса, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, субвенције за самозапошљавање и јавни радови за ОСИ. За реализацију ових мера из градског буџета је издвојено око 11 милиона РСД, док је идентична сума издвојена из републичког буџета.

Табела 17: Мере активне политике запошљавања финансиране из локалног буџета у 2024.

МЕРА	ИЗДВОЈЕНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ИЗ ГРАДСКОГ БУЏЕТА (суфинанисрање од 50%)	УКУПАН БРОЈ КОРИСНИКА МЕРЕ	КОРИСНИЦИ РОМСКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ
1. СТРУЧНА ПРАКСА	3.750.000	19	0
2. СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ЛИЦА ИЗ КАТЕГОРИЈЕ ТЕЖЕ ЗАПОШЉИВИХ	1.250.000	9	0
3. СУБВЕНЦИЈЕ ЗА САМОЗАПОШЉАВАЊЕ	5.000.000	33	1
4. ЈАВНИ РАДОВИ ЗА ОСИ	1.000.000	13	0
УКУПНО:	**11.000.000**	**74**	**1**

Извор: НСЗ

Из локалног буџета се не финансирају мере активне политике запошљавања које се односе искључиво на незапослена лица ромске националности. Међутим, Роми као теже запошљива категорија лица имају предност код укључивања у поједине мере као што су нпр. субвенције за самозапопшљавање, субвенције послодавцима за запошљавање лица из категорије теже запошљивих итд.

Анализа показује да је у 2024. години било укупно 74 корисника мера активне политике запошљавања, које су суфинансиране средствима градског буџета, **али да је међу њима био само један корисник ромске националности (1,35%).** Међутим, међу корисницима ових мера у стварности има више Рома, али се они не изјашњавају па се онда то и не евидентира.

<u>На низак обухват Рома доступним мерама у области запошљавања утиче:</u> низак ниво образовања, лоша конкурентност на тржишту рада, укидање јавних радова као мере на националном нивоу, јавни саобраћај у Лозници не покрива ромска насеља, недовољна информисаност Рома о доступним мерама запошљавања, слаб одзив Рома на караванима запошљавања и претежна усмереност на социјалне програме.

<u>На фокус групи са представницима ромске заједнице</u> учесници су потврдили све налазе из анализе у области запошљавања. Такође, изнели су и одређене предлоге:

- Већа сензибилизација послодаваца из Лознице за запошљавање Рома и већа искоришћеност средстава за запошљавање Рома кроз меру која се односи на доделу субвенција за теже запошљива лица. Учесници истичу да је већи број њих учествовао на сајму запошљавања, да су оставили своје радне биографије, али да их нико од послодаваца није контактирао.
- Истакнута је велика мотивација Рома за запошљавање и самозапошљавање, а поготово за укључивање у различите обуке за занате, као и обуке за доквалификацију и преквалификацију.

3.4 СТАНОВАЊЕ

Према попису становништва Роми у Лозници претежно живе у сеоским насељима (81,53%) – Лешници, Јадранској Лешници, Јошеви, Чокешини, Горњем Добрићу и Клупцима, док их је знатно мање у насељима градског типа – Лозници и Бањи Ковиљачи (18,47%). Када говоримо о инфраструктурним и стамбеним условима у којима живе ромска домаћинства у овим насељима постоје значајне разлике.

Најлошија ситуација је у <u>насељу Чокешина</u> у коме живи 20 ромских породица око 100 чланова. Преко 90% стамбених објеката је нелегално саграђено, а зидани су од ћерпича што указује на лош квалитет градње и потенцијалну небезбедност објеката. Прилаз насељу је веома лош, што отежава свакодневни живот мештана, приступ јавним услугама, као и потенцијално запошљавање. У насељу не постоји улична расвета, нити је насеље прикључено на градску водоводну мрежу. Не постоји ни канализација. Ниједно домаћинство нема тоалет, а водоснабдевање се врши из копаних бунара без хигијенске контроле воде. Ово представља велики ризик по здравље становника. У насељу постоји електрична мрежа, али је напон слаб и недовољан да подржи рад електричних уређаја.

У <u>Јадранској Лешници</u> ситуација је нешто боља, али и даље са значајним проблемима. У насељу живи 35 ромских породица са око 170 чланова. Прилаз насељу је асфалтиран у дужини од око 600 метара од главног пута, а постављен је и канал целом дужином насеља за одвод воде. Додатних 450 метара пута је посуто ризлом. Кроз насеље пролази водоводна цев и постављено је неколико јавних чесми. С обзиром да се више пута до сада дешавало да неко скине чесме и да вода неконтролисано тече данима, месна заједница их је тренутно скинула. Због ниског притиска није могуће прикључити веш машине на водоводну мрежу. Насеље је покривено електричном мрежом, али је струја слабог напона и не може да подржи рад електричних уређаја. Сва домаћинства су нелегално прикључена на електричну мрежу и чести су пожари. У насељу нема канализације. Додатни проблем представља одлагање отпада у канал иако постоји редовно одвожење смећа и контејнери су постављени у самом насељу, али су житељи наставили са старом праксом стварања депонија, што доводи до изливања воде и нарушава хигијенских услова. Процењује се да у овом насељу има око 35 неусловних

објеката за становање који захтевају адаптацију. Такође, постоји и потреба за дезинсекцијом и дератизацијом насеља.

Насеље Јошева је највеће ромско насеље у коме има 80 ромских домаћинстава са око 400 житеља. Ситуација у погледу инфраструктуре је знатно боља него у претходна два насеља, постоји водоводна мрежа, уредно снабдевање електричном енергијом, као и одговарајућа путна инфраструктура. Ни у овом насељу нема канализације. Објекти су квалитетнији, зидани циглом, и мање је објеката од ћерпича, али у већини случајеви објекти су дотрајали и руинирани. Процењује се да 10 ромских домаћинстава живи у неусловним објектима за становање. Такође, већина објеката је и даље нелегална, услед нерешених имовинско-правних односа, те је улагање у адаптацију ових објеката из градског буџета немогуће.

Ромско насеље у Бањи Ковиљачи поседује најбољу инфраструктуру у односу на претходно наведена насеља. У њему живи 60 ромских породица са око 150 чланова, а у већини породица постоје чланови који раде у иностранству што обезбеђује финансијску стабилност житеља овог насеља. Објекти су легализовани (84%) и грађени од квалитетног грађевинског материјала. Одвожење смећа је регулисано и несметано функционише. Објекти су прикључени на градску водоводну мрежу и струју, постоји асфалтирана путна мрежа, као и улична расвета. Насеље нема канализациону мрежу.

Наведене разлике у стамбеним условима између ромских насеља наглашавају потребу за индивидуализованим приступом у решавању идентификованих проблема, узимајући у обзир специфичне потребе и проблеме сваког насеља.

У Лозници је усвојен *План пресељења домаћинстава* и у 2024. години је организовано пресељење 14 ромских породица (са 51 чланом) из неформалног нехигијенског насеља Лагатор у новоизграђени објекат социјалног становања. Објекат је саграђен захваљујући донаторским средствима Европске уније кроз пројекат "Активно укључивање Рома и подршка становању у Лозници" који је био део EU SHAI програма. Пројекат су у партнерству спровели Град Лозница, Центар за социјални рад Лозница и Удружење грађана „Светионик“. Међутим, постоји потреба за израдом студија оправданости расељавања и других ромских насеља зарад адекватног стамбеног збрињавања, али за сада нема процене трошкова за израду ових студија.

Још један значајан проблем представљају нерешени имовинско-правни односи и велики број нелегалних објеката, што онемогућава издвајања из градског буџета за унапређење тих објеката.

3.4.1. Локалне политике и праксе у области становања

Међутим, лицима ромске националности, као и свим другим грађанима, доступна је бесплатна правна помоћ коју пружају локални службеници у Одељењу за општу управу, па

се овај механизам може користити и за пружање помоћи у решавању имовинско-правних проблема.

ГУ се последњих година трудила да унапреди услове становања у ромским насеља и да на плану инфраструктуре уради оно што је било могуће, а пре свега захваљујући пројектном финансирању. Тако је током 2018. године урађена реконструкција путева у ромским насељима у укупној дужини од 3,3 километра, при чему је 2,6 км пута асфалтирано, захваљујући донацији Европске уније. Такође, у Јадранској Лешници је урађен канал за воду дужине 630 м и спортско игралиште са опремом за мали фудбал, рукомет, кошарку и одбојку површине 525 м2. Додатно, кроз пројекат стамбеног збрињавања је током 2024. године изграђен објекат за колективно становање у који је усељено 14 ромских породица са 51 чланом, а које су пресељене из нехигијенског насеља Лагатор. Такође, локална управа настоји и да кроз програме откупа сеоских кућа са окућницом стамбено збрине најугроженије ромске породице, захваљујући програмима Комесеријата за миграције и избеглице и других државних институција.

Из градског буџета се **издвајају средства за једнократну помоћ и увећану једнократну помоћ појединцу или породици** која се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе. Ова средства се, између осталог, могу користити и **за изградњу, адаптацију и санацију стамбених објеката.** У последње три године било је 3 корисника овог права из ромске популације којима су средства одобрена са сврхом унапређења стамбених услова.

Додатно, из градске касе се **субвенционишу издаци за комуналне услуге у износу од 15-50% за социјално угрожене категорије становништва,** које могу користити и лица ромске националности уколико испуњавају прописане услове. Ово је, између осталог, важно не само због умањена рачуна за испоручене комуналне услуге, већ и због могућих субвенција на плаћање прикључка на водоводну и друге комуналне мреже, јер је то један од идентификованих проблема становника ромских насеља. Не постоје подаци о броју припадника ромске националности који су остварили овај вид субвенције до сада.

<u>На фокус групи која је одржана са представницима ромске заједнице</u> учесници су били највише заинтересовани да разговарају на тему унапређења становања ромских породица, јер је ова област оптерећена бројним проблемима. Током дискусије су указали на следеће проблеме у појединим ромским насељима:

- <u>Насеље Чокешина:</u> Учесници ФГ су нагласили да је готово немогућ приступ насељу, посебно зими и када су кишни дани због изливања канала и плављења дрвеног моста који повезује насеље, као и да у том периоду деца нису у могућности да иду у школу. Учесници наводе да се пут до насеља не насипа ни туцаником, већ се туцаник насипа до кућа на око три километра од ромског насеља. Ово насеље нема пијаћу воду, а домаћинства не поседују купатило. Куће су веома трошне. Водоводна мрежа је прошла кроз насеље, али грађани не могу да се прикључе, јер куће нису легализоване. У насељу постоји само једна јавна чесма и наводе да сада постоји бојазан да ли ће ЈКП укинути и ту једину чесму у

насељу. Поред тога, не постоји ни улично осветљење нити одношење смећа, док је електрична енергија веома слаба. Становници овог насеља наводе да становници других насеља доносе смеће и отпад близу њиховог насеља и да се тако стварају депоније. **Становницима овог насеља је хитно потребна помоћ у насипању пута до насеља и приступ чистој пијаћој води**. Такође, учесници ФГ су навели да постоји могућност разговора на тему пружања подршке у остваривању права на трајно стамбено збрињавање кроз подршку социјалном становању или куповини сеоских кућа, као и могућност легализације кућа уз решавање правно-имовинских односа и реконструкцију објеката у којима живе ромска домаћинстава.

- Насеље Јадранска Лешница: Учесници ФГ су навели да је урађен пут и мост до насеља, али да нису асфалтиране улице унутар њега. Указали су на изузетно велики проблем атмосферских вода које се директно сливају у ромско насеље и на тај начин вода односи ризлу којом су насуте улице унутар насеља**. Њихов предлог је да се на адекватан начин уради регулација и одвод атмосферских вода, као и да се асфалтирају улице унутар насеља.** Такође, истакнуто је да насеље има приступ пијаћој води и да постоји водоводна инфраструктура, али да свега првих неколико домаћинстава има слабо снабдевање пијаћом водом, док остали становници насеља немају воду. Разлог томе је, како наводе, мали промер цеви који не може да задовољи потребе свих становника насеља. У насељу су постојале три јавне чесме, које су тренутно скинуте. Насеље има приступ електричној енергији, али је струјни напон слаб (снаге до 60 волти) па имају проблем у коришћењу електричних уређаја, тако да становници углавном користе тзв. коректоре који претварају нижи напон струје у одговарајући (220 волти). Као додатни изазов је истакнуто нередовно одношење смећа због чега се стварају депоније. Учесници су навели да се од стране комуналних служби односе само први контејнери који се налазе на почетку насеља, да се остали контејнери не празне што представља велики проблем како за становнике насеља, тако и за животну околину. Указано је да постоји потреба за решавањем правно-имовинских односа и власништва над имовином, како би се легализовали објекти у којима живе ромске породице. Према процени учесника ФГ, најмање 35 кућа захтева подршку у виду реконструкције или адаптације простора за живот.

- Насеље Јошева: Учесници ФГ су истакли да у насељу постоји електрична и водоводна инфраструктура, али да поједине породице немају приступ водоводној мрежи. У насељу постоје бунари и извори које оне користе. Наглашавају да унутар насеља улице нису асфалтиране и да приликом атмосферских падавина вода односи туцаник којим су посуте улице. **Предлажу асфалтирање две улице у дужини од 250 метара**. Постоји улична расвета, али је указано на то да на бандерама нема довољно светиљки. У насељу није успостављено одношење смећа и не постоје контејнери па се стварају дивље депоније (евидентиране су 4 дивље депоније). **Становници траже хитну подршку у успостављању одношења смећа и уклањања депонија.** Ове депоније се шире свакодневно јер и становници других насеља остављају смеће на њима. Учесници наглашавају да одређени број кућа захтева санацију и да је потребна подршка у решавању правно-имовинских односа у процесу озакоњења кућа.

3.5 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита становништва Лознице обезбеђује се у оквиру две установе - Здравствени центар Лозница (примарна и секундарна заштита) и Специјална болница за рехабилитацију у Бањи Ковиљачи. За сеоско становништво, здравствена заштита је организована кроз две здравствене станице и 15 здравствених амбуланти. Ромској популацији која живи у Јадранској Лешници, Јошеви, Чокешини и Бањи Ковиљачи омогућена је доступност здравствене заштите кроз тимски рад лекара у здравственим амбулантама које постоје у тим местима. У њима се обављају прегледи и пружају терапијске услуге.

Велика већина ромске популације поседује здравствено осигурање, а процењује се да здравствену књижицу нема свега 3% Рома и Ромкиња (око 30 лица). Посебно је значајно да 67,25% одраслих Рома (723) и 229 деце ромске националности има отворене здравствене картоне у здравственим амбулантама у Јошеви, Јадранској Лешници, Чокешини и Лешници. Ово омогућава праћење здравственог статуса, организовање прегледа и патронажних посета. Међутим, с обзиром на то да се статистика у здравственом систему не води према националној и етничкој припадности, није могуће доћи до податка да ли Роми који немају изабраног лекара редовно обављају прегледе. Ово представља значајну препреку за детаљнију анализу и циљано планирање здравствених интервенција намењених ромској популацији.

Табела 18: Степен обухвата здравственом заштитом ромске популације према насељима

Насеље	Број домаћинстава	Процењен број становника	Број отворених здравствених картона код педијатра (деца)	Број отворених здравствених картона (одрасли)
Јошева	80	400	75	296-92,75%
Јадранска Лешница-Г Добрић	35	170	95	95 – 100%
Чокешина	20	100	13	72 -85%
Бања Ковиљача	60	150	19	90-72,67%
Лешница	30	95	16	90- 100%
Клупци	20	105	6	50-53,33%
Лозница	10	55	5	30-63,63%
УКУПНО:	**255**	**1075**	**229**	**723**

Извор: Здравствени центар Лозница

Анализа показује да је обухват ромске популације здравственом заштитом највећи у Лешници, Јадранској Лешници и Јошеви, где се број Рома (одраслих и деце) који имају отворене здравствене картоне у амбулантама у својим местима креће од 92,75% до 100%. Према расположивим подацима, здравственом заштитом је најмање обухваћена ромска популација настањена у Клупцима (53,33% од процењеног броја становника) и Лозници (63,63%).

Систем позивања и организовања вакцинације у Лозници је добро организован, што је резултирало изузетно високим обухватом - **98% деце из опште популације је вакцинисано, а процењује се да је степен имунизације деце ромске националности идентичан.**

С обзиром да у Лозници **не постоји здравствена медијаторка**, патронажна служба игра кључну улогу у здравственој заштити ромске популације. **Тренутно има 10 трудница које редовно посећују патронажне сестре (100% обухват)**. Свака породиља и новорођенче су обухваћени патронажним посетама, при чему патронажна сестра посећује новорођенче 5 пута. Патронажним посетама су обухваћене и труднице, породиље, новорођенчад, деца предшколског узраста, стари, као и пацијенти са хроничним незаразним болестима (психијатријски болесници, мишићне дистрофије, бубрежни болесници). Током патронажних посета регистровано је петоро деце ромске националности са сметњама у развоју. Према евиденцији патронажних сестара, **125 Ромкиња редовно одлази на гинеколошке прегледе** (једном годишње или једном у три године), **што чини свега 20,66% жена из ромске популације.** Ово указује да треба радити на повећању свести и доступности ових прегледа. Ромкиње најчешће одлазе код гинеколога у приватну праксу.

Дентална хигијена је на ниском нивоу у ромској заједници, а одрасли Роми ретко одлазе код стоматолога јер нису упознати са могућношћу ослобађања од партиципације за коришћење стоматолошких услуга.

Најчешћа забележена **хронична стања међу припадницима ромске заједнице су**: нарушено ментално здравље, психијатријска стања, диабетес, бубрежне болести, болести кардиоваскуларног система и коштано-зглобног система.

Резултати анкете спроведене у ромским домаћинствима која се баве сакупљањем отпада открили су забрињавајуће податке о здравственим ризицима и социјалним проблемима. Анкетом је било обухваћено 8 ромских породица са 32 одрасла члана из Лознице, Клупаца, Јошеве и Јадранске Лешнице. Сви одрасли чланови у свим породицама су пушачи. Ово указује на изузетно високу преваленцију пушења у овој специфичној групи ромске популације, што представља озбиљан здравствени ризик за њих саме, али и за децу која живе у истим домаћинствима због пасивног пушења. Поред пушења у овим породицама заступљено је и конзумирање алкохола. Комбинација пушења и конзумирања алкохола додатно повећава здравствене ризике и може негативно утицати на укупну стабилност породица. Најзабрињавајући утисак из разговора са породицама јесте присуство породичног насиља у великој већини ових породица. Ово је озбиљан социјални

проблем који директно угрожава безбедност и добробит свих чланова домаћинства, а посебно деце.

Породични асистент, који је спроводио анкетирање, евидентирао је присуство оваких нежељених појава и о томе обавестио Центар за за социјални рад који предузима даље мере. У разговору са ромским удружењима и патронажним сестрама закључено је да је ова проблематика присутна у већини ромских породица што указује на неопходност циљаних програма и систематског праћења како би се побољшало здравље и социјална сигурност ових породица.

<u>На фокус групи са представницима ромске заједнице</u> учесници су потврдили све налазе из анализе у области здравствене заштите, али и указали на два додатна проблема:

- Постоји велики изазов при куповини лекова који нису на позитивној листи због недостатка средстава за набавку лекова,
- Избијање зараза и ширење заразних болести у ромским насељима у којима није успостављено одношење смећа или се смеће нередовно односи, због чега се стварају дивље депоније.

3.6 СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

У Лозници је у 2024. години било 5.982 корисника социјалне и породично-правне заштите, што чини 8,3% укупне популације (3.175 жена и 2.807 мушкарац). Број корисника социјалне заштите је у односу на 2023. годину повећан за 1.002 корисника, односно за 20,12%. **Удео лица ромске националности међу корисницима права и услуга социјалне заштите је у 2023. години износио 4,08% (203), односно у 2024. години 4,06% (243 лица).** Дакле, учешће Рома међу свим корисницима социјалне заштите просечно износи око 4% на годишњем нивоу, али је дошло до повећања броја корисника у апсолутним бројевима јер је у посматраном периоду значајно повећан број свих корисника права и услуга у области социјалне заштите. Велика већина њих су корисници права на новчану социјалну помоћ, при чему се не води посебна евиденција по националној припадности. Такође, нема ни прецизне евиденције колико деце ромске националности узраста од 0 до 18 година прима дечији додатак.

Табела 19: Корисници ромске националности на евиденцији ЦСР према годинама старости и полу у 2023. и 2024.

Старосна доб	2023.		2024.	
	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене
Деца	27	23	33	29
Млади	8	8	14	11

Одрасли	61	63	70	67
Старији	4	9	6	13
УКУПНО:	**100**	**103**	**123**	**120**

Извор: Извештај о раду ЦСР Лозница

Уколико анализирамо кориснике према старости и полу**, уочава се да је највећи број одраслих корисника ромске националности** – 56,38% (2024), односно 61,08% (2023). Деца су чинила око 24% корисника социјалне заштите у 2023. години, односно око 25,5% у наредној години. Удео старијих (65+) корисника ромске националности је најнижи и износио је 7,8% у 2024, односно 6,4% годину дана раније. Млади Роми међу корисницима социјалне заштите у Лозници су чинили 9,8% ромских корисника у 2024. У посматраним годинама највећи апсолутни пораст забележен је код деце, док је највећи процентуални раст био код младих. Ово сугерише потребу за циљаним програмима подршке за ове старосне групе. Када говоримо о родној заступљености корисника ромске националности, учешће жена и мушкараца је готово изједначено, око 50%.

Према расположивим подацима до сада је 53 корисника (21 жена и 32 мушкараца) остварило право на пријаву места пребивалишта на адреси ЦСР као предуслов за остваривање права у области социјалне заштите и других области (здравствена заштита, запослење, пријава на евиденцију НСЗ, образовање итд.). Међу њима има и припадника ромске националности при чему ЦСР нема обавезу вођења евиденције по овој особености. Према Закону о пребивалишту и боравишту грађана, поступак пријаве пребивалишта спроводи Министарство унутрашњих послова.

Најчешћи проблеми са којим се суочавају стручни радници ЦСР у вези са корисницима ромске националности односе се на њихово нередовно пријављивање на евиденцију Националне службе за запошљавање од чега им зависи даље коришћење права на новчану социјалну помоћ. Такође, деца која примају дечији додатак и новчану социјалну помоћ нередовно похађају основну школу, иако је основно образовање обавезно. Поред овога је присутна и незаинтересованост радно способних корисника НСП за запошљавање.

3.6.1 Локалне политике и праксе у области социјалне заштите

У складу са Законом о социјалној заштити јединице локалне самоуправе се старају о задовољењу потреба грађана у области социјалне заштите, обезбеђују остваривање посебних потреба особа са инвалидитетом и заштиту права осетљивих група, те обезбеђују пружање услуга у заједници (лични пратилац детета, дневни боравак за децу и младе, дневни боравак за одрасле особе са сметњама у развоју, прихватилиште за одрасле и старије особе, персонална асистенција итд.). Лозница је 2017. год. донела *Одлуку о правима и услугама у социјалне заштите* којом је дефинисала велики број права на материјалну подршку и услуге у заједници које се финансирају из локалног буџета.

Табела 20: Издвојена средства из буџета града Лознице за финансирање права и услуге соц.заштите за период од 2022-2024.

ПРАВА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ			
Врста права	**2022.**	**2023.**	**2024.**
Право на једнократну помоћ	57.246.535.,59	65.932.562,06	71.419.375,72
Право на увећану једнократну помоћ	3.793.055,00	2.653.336,00	3.958.060,00
Право на бесплатан оброк	23.211.625,83	28.195.596,98	29.923.578,31
Право на накнаду за набавку уџбеника, трошкова летовања, зимовања, организовања школе у природи за децу корисника права социјалне заштите	0	0	0
Право на накнаду превоза ученика средњих школа, редовних студената виших и високих школа са сметњама у развоју на трошкове превоза и деце корисника новчане социјалне помоћи	270.334,09	353.446,00	556.766,00
Право на превоз лица старијих од 65 година и право на бесплатан превоз корисника права по основу Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица и Закона о заштити цивилних инвалида рата	17.289.500,00	19.680.000,00	19.680.000,00
Накнада трошкова сахрањивања	1.461.050,00	1.147.320,00	531.104,00
УКУПНО:	**103.272.100,51**	**137.162.261,04**	**126.069.954,03**
УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ			
Врста услуге	**2022.**	**2023.**	**2024.**
Помоћ и нега у кући	2.726.740,85	3.360.271,47	3.810.481,06
Дневни боравак за децу и омладину са сметњама у развоју	4.365.060,31	6.791.806,95	6.566.789,60
Лични пратилац	18.867.612,16	19.500.960,00	29.142.880,00
Саветодавно-терапијске и социо-едукативне услуге	339.980,06	469.999,97	2.903.764.31
Подршка рађању и родитељству	60.070.332,11	64.592.240,00	70.332.805,49
Подршка особама са инвалидитетом	4.365.060,31	6.791.806,95	6.566.789,60
Социјално становање	81.550,62	235.473,44	115.628,91
УКУПНО:	**90.816.336,42**	**101.742.558,78**	**119.469.138,97**

Извор: Одељење за.финансије и локалну пореску администрацију градске управе града Лознице

Уколико анализирамо извајања из градског буџета за материјалну подршку угроженим појединцима и породицама, закључује се да су се трошкови Града Лознице у периоду од 2022. до 2024. године кретали од 103 милиона РСД у 2022. до 137 милиона РСД у 2023, уз благи пад на 126 милиона РСД током 2024. године. **Највеће појединачно издвајање односи се на једнократну помоћ, која је чинила између 48% и 56% укупних трошкова годишње.** Ова ставка бележи континуирани раст – са 57,2 милиона РСД у 2022. на преко 71,4 милиона РСД у 2024. години. **Процењено учешће Рома међу примаоцима једнократних новчаних помоћи у 2024. години је око 35%, односно око 385 лица.**

Друга по значају је ставка бесплатног оброка, са учешћем од око 22–24% у укупним издвајањима. Трошкови за ову услугу порасли су за готово 30% у анализираном периоду, са 23,2 милиона РСД у 2022. на 29,9 милиона РСД у 2024. години, што пре свега указује на повећање цене услуге, јер просечан број корисника Народне кухиње није знатно повећан. Број корисника **се у посматраном периоду кретао од 189 у 2022. години (45 Рома) до 192 у 2023. години (32 Рома).** Уочава се смањење учешћа Рома међу корисницима бесплатног оброка са 23,8% у 2022. на 16,67% у наредној години.

Превоз за старије особе и борце представља стабилну категорију са издвајањима од око 17,3 милиона РСД у 2022. год. до 19,7 милиона РСД у 2024. год., уз раст од 13,8%. Ова ставка чини око 15–16% укупних трошкова и показује предвидивост у планирању буџета. Са друге стране, трошкови сахрањивања бележе значајан пад – са 1,46 милиона РСД у 2022. на 531 хиљаду РСД у 2024. години, што представља смањење од преко 63%.

Када говоримо о услугама социјалне заштите које се финансирају из буџета Града Лознице, укупни трошкови за ове услуге бележе континуирани раст и кретали су се од 90,8 милиона РСД у 2022. години до 119,4 милиона РСД у 2024. год. Ови трошкови просечно на годишњем нивоу расту између 12% и 17%. Највећа издвајања у све три године су била за мере подршке рађању и родитељству, које су градску касу у 2024. години коштале 70,3 милона РСД (58,9%).

Даље, по висини трошкова се затим издваја услуга лични пратилац која је значајно порасла са 18,8 милиона РСД у 2022. на 29,1 милион у 2024. години. **Ову услугу је у 2024. години користило 43 деце, међу њима и једно дете ромске националности.** Затим, следе издвајања за дневни боравак за децу и омладину са сметњама у развоју и подршка особама са инвалидитетом за коју се трошкови у последње две године крећу око 6,5 милиона РСД. **Међу 18 корисника дневног боравка нема деце и младих из ромске заједнице.**

За услугу помоћ и нега у кући за одрасле и старије Град Лозница је у 2024. години издвојио 3,8 милиона РСД за укупно 21 корисника, док су саветодавно-терепијске и социо-едукативне услуге локални буџет у истој години коштале 2,9 милиона РСД. **Међу корисницима услуге помоћ и нега у кући није било грађана ромске националности, док је 32 Рома користило саветодавно-терапијске услуге током 2024. год.**

Табела 21: Број лица ромске националности корисника права и услуга социјалне .заштите у надлежности Града

ПРАВА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ			
Врста права	**Година**	**Укупан број корисника**	**Број корисника ромске националности**
Право на једнократну помоћ	2024.	**1099**	Процена ЦСР око 35%
Право на увећану једнократну помоћ	2024.	**55**	Процена ЦСР око 20%
Право на бесплатан оброк	2024.	**192**	32
Право на накнаду за набавку уџбеника, трошкова летовања, зимовања, организовања школе у природи за децу корисника права социјалне заштите	2024.	**0**	0
Право на накнаду превоза ученика-деце корисника новчане социјалне помоћи	2024.	**20**	Процена ЦСР око 5%
УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ			
Врста услуге	**Година**	**Укупан број корисника**	**Број корисника ромске националности**
Помоћ и нега у кући	2024.	21	0
Дневни боравак за децу и омладину са сметњама у развоју	2024.	18	0
Лични пратилац	2024.	43	1

Извор: Центар за социјални рад Лозница

Корисници ромске националности су у протекле две године највише били заинтересовани за једнократну новчану социјалну помоћ и увећану новчану помоћ, која им се најчешће одобрава за санацију и адаптацију стамбеног објекта и за лечење. Ова права у великој мери и оставарују, па према проценама ЦСР чине око 35% свих корисника једнократне помоћи, односно 20% оних који примају увећану једнократну помоћ. **Запажа се ниска укљученост Рома у дневне услуге социјалне заштите у заједници**, па тако постоји само једно дете користи услугу личног пратиоца, док међу корисницима услуга помоћ и нега у кући и дневни боравак нема лица ромске националности.

На фокус групи са представницима ромске заједнице учесници су потврдили претходно наведене налазе у области социјалне заштите, али указали и на додатне изазове:

- Потребна им је подршка у остваривању локалних услуга социјалне заштите, као што су помоћ у кући и лични пратилац,

- Изазов представља и коришћење новог информационог система Социјална карта, јер им он, како сами кажу, отежава развијање породице пошто ЦСР сада има информације о свим примањима која остваре, укључујући и поклоне,

- Предлажу обуке за све запослене у јавним институцијама о сензибилисању за рад са осетљивим и маргинализованим групама, затим о антидискриминацији, као и историји и култури Рома. Посебно су истакли да је потребна већа сензибилизација запослених у ЦСР за рад са осетљивим групама, а посебно лица која су задужена за обезбеђење.

- Учесници ФГ су истакли да постоји велики изазов који се односи на пријављивање пребивалишта на адресу ЦСР. Ово право често не могу да остваре, већ се сналазе тако што се пријављују код мештана из околних села уз плаћање месечне надокнаде.

3.7 БОРБА ПРОТИВ ЦИГАНИЗМА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

У Лозници не постоји независно локално тело које контролише поштовање права грађана у поступању и актима градских органа и јавних служби, као што је локални Омбудсман. Стога није могуће добити увид у то да ли је у протеклом периоду било притужби грађана ромске националности на поступање локалних органа власти и на шта су се Роми и Ромкиње најчешће жалили у раду локалних институција.

Повереник за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник) је независан, самосталан и специјализован државни орган, формиран на основу Закона о забрани дискриминације, који ради на спречавању свих видова, облика и случајева дискриминације, унапређивању остваривања и заштити равноправности физичких и правних лица у свим областима друштвених односа, те спроводи надзор над применом прописа у овој области. На основу података сакупљених у процесу израде ситуационе анализе утврђено је да Повереник није примио ниједну притужбу од стране физичких лица из Лознице због дискриминације по основу припадности ромској националној мањини.

У Лозници је од 1962. године **доступна бесплатна правна помоћ**, која је од 2019. године успостављена као локална услуга у складу са Законом о бесплатној правној помоћи. Право на бесплатну правну помоћ је саставни део права на правично суђење, које се прокламује међународним уговорима који успостављају гаранције за људска права, склопљених под окриљем Уједињених нација и Савета Европе. Ово право гарантавано је Уставом РС, који је утврдио да су, поред адвокатуре, јединице локалне самоуправе пружаоци бесплатне правне помоћи. **У последње две године Град Лозница је примило укупно 25 захтева за пружање бесплатне правне помоћи, а међу њима је било 4 захтева која су поднела лица ромске националности.** Сви захтеви су у међувремену одобрени и решени.

Табела 22: Број поднетих и одобрених захтева за бесплатну правну помоћ у Граду Лозници у периоду 2023-2024.

	2023.	2024.	Укупан број захтева 2023 -2024.
1. Број поднетих захтева	9	16	**25**
2. Број захтева која су поднела лица ромске националности	2	2	**4**
3. Број одобрених захтева	9	16	**25**
4. Број одобрених захтева која су поднела лица ромске националности	2	2	**4**
5. Број решених предмета припадника ромске националне мањине	2	2	**4**

Информације о пружању бесплатне правне помоћи су доступне на званичној интернет презентацији града, а у претходном периоду су спроведене и активности са циљем информисања грађана ромске националности о начину остваривања ове услуге.

Повереник за заштиту равноправности је током 2024. године објавио резултате истраживања о перцепцији ромске заједнице о дискриминацији[4] према којима 34% испитаника сматра да је однос према Ромима другачији у односу на друге грађане. Скоро две трећине испитаника (64%) сматра да су ромска деца „малтретирана“ у образовним установама због свог етничког порекла, док готово половина испитаника (47%) сматра да се Роми теже запошљавају јер послодавци не желе да имају Роме међу запосленима. Готово исти постотак испитаника (46%) сматра да постоји извесна дискриминација у погледу доступности базичне јавне инфраструктуре Ромима, као и да постоји извесна дискриминација (49% испитаника) у здравственим установама према припадницима ромске заједнице. Такође, извештај Повереника о перцепцији грађана и грађанки о дискриминацији у Србији из 2023. године показује да 61% испитаника верује да је заступљеност дискриминације према Ромима веома или углавном присутна. **Анализа је показала да претходних година у Лозници нису спроведена званична истраживања о перцепцији ромске заједнице о дискриминацији, нити истраживања о односу грађана и грађанки према дискриминацији**. Повремена анкетирања ромске популације, које градска управа спроводи у оквиру одређених пројеката, често садрже и питања у вези са дискриминацијом, али с обзиром да се анкета односи на релативно мали број корисника пројеката и да узорак није репрезентативан, није могуће на основу ње износити генералне закључке о томе да ли се Роми у Лозници осећају дискриминисани и у вези са којим

[4] Резултати истраживања су доступни на: https://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2024/09/Percepcija-romske-zajednc-o-diskriminaciji.pdf

питањима. Такође, град до сада није спроводио превентивне активности на плану борбе против циганизма.

Национална Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период од 2022 – 2030. године наглашава да је за остваривање суштинске равноправности Рома и Ромкиња потребно да се унапреде мере за борбу против циганизма, као посебног облика расизма и дискриминације према Ромима и Ромкињама, као и да се осмисле политике интегративне мултикултуралности и интеркултуралног дијалога. Даље се истиче, да је Ромима неопходно свесно регулисање јавног интереса у области културе и учешће у одлучивању о свим питањима везаним за културни развитак. Једном речју, Ромима је потребно креирање сопствене културне политике која ће бити усмерена на: очување културне баштине и културног идентитета, развој савременог уметничког стваралаштва, као и на подстицање доступности културних добара и учешће грађана у културном животу. Анализа стања је показала да Град Лозница не поседује плански документ у области развоја културе, **нити су важећим Планом развоја Града Лознице предвиђене мера за јачање мултикултуралности и промоција културне баштине ромске заједнице.**

У последње три године из градског буџета је издвојено 14,8 РСД за финансирање и суфинансирање програма / пројеката у култури и културно уметничких удружења на основу јавног конкурса. **Међу финансираним програмима и пројектима није био ниједан пројекат који је за циљ имао очување и промоцију културног идентитета и традиције ромске националне мањине,** јер није било ни пријава на ове конкурсе од стране ромских удружења.

Табела 23: Финансијска средства из градског буџета намењена финансирању програма и пројеката у култури у периоду 2022-2024.

	Година		
	2022.	**2023.**	**2024.**
Издвојена финансијска средства у градском буџету за финансирање програма / пројеката у култури и културно уметничких удружења на основу јавног конкурса (у РСД)	2.800.000	6.000.000	6.000.000
Број финансираних пројеката који чувају и промовишу културни идентитет и традицију ромске националне мањине	**0 Није било пријава**	**0 Није било пријава**	**0 Није било пријава**

Установе културе на територији града Лознице су Центар за културу "Вук Караџић" Лозница и Библиотека Вуковог завичаја. Богато културно-историјско наслеђе је могуће сагледати кроз активности које спроводи Центар за културу „Вук Караџић“ у чијем се саставу налази више организационих јединица: Вуков дом културе, Музеј Јадра, Стална поставка Миће Поповића и Вере Божичковић Поповић, знаменито место Тршић, знаменито место Текериш, Спомен-комплекс Гучево. У Лозници се сваке године спроводи велики број манифестација као што су: „Вуков сабор“, „Ђачки Вуков сабор“, „Свет жена“, „Мићини и Верини дани“, „Међународна мултимедијална студентска колонија“ у Тршићу, „Дани Јована

Цвијића“, као и обележавање свих историјских догађаја, националних и међународних празника.

Ниједна од ових културних институција не реализује искључиво програме који за циљ имају очување културног идентитета и културне баштине ромске заједнице. Последњих година **град не обележава ни Међународни дан Рома,** иако је то раније била пракса, нити се повремено спроводе културни програми намењени промоцији културног идентитета и баштине грађана ромске националности**.** Не постоји **ромски културни ценар нити ромско културно-уметничко друштво, па чак ни фолклорна секција.**

У Лозници не постоје медији који емитују / производе програм на ромском језику, јер Роми ни у својим породицама не говоре матерњим језиком. Такође, у последње две године на градским медијским конкурсима није подржан ниједан пројекат који је за циљ имао промоцију толераниције и културног идентитета Рома.

Међу запосленима у органима града и локалним институцијама има око 10 службеника који су обучени за тему борбе против дискриминације и циганизма као специфичног облика расизма. Међутим, и даље постоји потреба да се ради на сензибилисању запослених у одређеним локалним институцијама за рад са лицима из осетљивих и маргинализованих група, а пре свега на превазилажењу стеротипа и предрасуда.

3.8 ПАРТИЦИПАЦИЈА

Национална стратегија је уврстила партиципацију, тј. учешће као веома важну хоризонталну тему која мора бити заступљена у свакој области друштвеног живота Рома и Ромкиња. У обликовању јавних послова, партиципација је предуслов који омогућава једнакост и укључивање, промовише демократско и ефикасно управљање. Као посебно важни актери у овом процесу су препозната ромска удружења. **Стратегија је истакла да је потребно створити могућности за оснаживање ромских заједница на локалном нивоу, како би се омогућило да заједница експлицитно и усмерено делује на доношење друштвених и политичких промена.** Управо су ово били разлози који су указали на неопходност да се у процесу спровођења анализе стања размотрити тренутни ниво партиципације ромске заједнице у друштвеном животу града Лознице.

Како је већ наведено, у Лозници постоје одређени локални механизми чији је циљ да оперативно олакшају приступ остваривању људских и мањинских права, као и социјалну инклузију ромске популације на територији општине. До сада је формирано Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, Мобилни тим за социјално укључивање Рома и Ромкиња, Локални координациони механизам за заштиту права неформалних сакупљача отпада и ангажована је једна педагошка асистенткиња у ПУ „Бамби“. Међутим, ови механизми нису довољни за укључивање Рома у друштвени живот локалне заједнице и унапређење њихових услова живота**.** У Градској управи не постоји координатор за ромска питања, а постоји потреба и за повећањем броја педагошких асистената у школама, као и за ангажовањем здравствене медијаторке.

Међу одборницима Скупштине Града Лознице нема лица ромске националности, а нема их ни међу члановима Градског већа. Такође, међу члановима локалних савета (Комисија за родну равноправност, Савет за здравље, Савет за болести зависности, Локални координациони механизам за подршку сакупљачима отпада итд.) нема лица ромске националности, а Роми нису ни председници месних заједница. Када је реч о доношењу локалних прописа, Роми су до сада били укључени у радне групе за израду локалних стратешких докумената у области инклузије Рома, здравствене и социјалне заштите, али их нема међу члановима радних група које раде на спровођењу ових докумената. Све ово указује на врло низак степен политичке партиципације ромске заједнице у Лозници, као и да њихов глас није у довољној мери директно присутан у процесима доношења одлука, што може значајно утицати на спровођење политика које би требало да побољшају њихов положај. У посебан бирачки списак ромске националне мањине било је уписано 264 лица на дан 12.11.2025.

Заступљеност лица ромске националности међу запосленима у органима јавне управе је безначајно на државном нивоу, а слична ситуација је и у Лозници. Према расположивим подацима, у Градској управи од око 200 запослених само једна службеница је ромске националности (око 0,5%). Међу запосленима у КЈП „Наш дом“ има 20 Рома (9,75%), док је у ЈП „Водовод и канализација“ запослен један Ром од 115 радника (0,875). У ЈКП „Топлана Лозница“ и ЈП „Паркинг сервис“ нема запослених Рома. У Здравственом центру Лозница су запослена 2 лекара и 8 техничара ромске националности.

У Лозници постоји развијен цивилни сектор са великим бројем удружења (око 100) која активно суделују у друштвеном животу локалне заједнице заступајући интересе посебних циљних група. Међу овим организацијама се налазе и 3 ромска удружења – „Ромска срећа“, „Жива ватра“ и „Сложна браћа“. Поред ових удружења у области заштите права осетљивих група делује и Удружење грађана „Светионик“ који пружа подршку инклузији Рома кроз различите пројекте и програме које спроводи. Капацитети ромских удружења за писање пројеката су слаби, поготово за аплицирање код иностраних донатора. У граду не постоје женске ромске организације, као ни омладинске ромске организације. Град Лозница спроводи јединствен јавни конкурс за суфинанирање пројеката и програма удружења у свим областима од јавног интереса, на који редовно конкуришу и ромска удружења. У последње три године сва ромска удружења су била добитници јавних средстава из локалног буџета за финансирање пројекта.

Млади Роми су у малом броју укључени у активности и пројекте које реализује Канцеларија за младе (Омладински центар) у Лозници. Према проценама, на годишњем нивоу свега двоје младих из ромске заједнице учествује у раду Омладинског центра у чијим активностима суделује око 5.000 деце и младих. Међу волонерима КзМ се налази и двоје Рома.

На фокус групи са представницима ромске заједнице учесници су потврдили све претходно наведене налазе у области партиципације ромске заједнице у граду Лозници.

Табела 24: Пројектне иницијативе усмерене ка унапређењу ромске популације које су реализовале ОЦД из Лознице и пројекти Града

Назив пројекта	Носилац	Партнери	Период реализације	Циљ	Вредност пројекта и извори			
					Укупна вредност	Учешће ЈЛС	Други извор	Учешће др. извора
"Хигијена и образовање Рома"	Удружење Рома "Сложна браћа"	/	2024. година	Побољшање положаја ромске популације	48.000 РСД	40.000 РСД	/	/
"Хигијена и образовање Рома"	Удружење Рома "Сложна браћа"	/	2023. година	Побољшање положаја ромске популације	36.000 РСД	30.000 РСД	/	/
"Хигијена и образовање Рома"	Удружење Рома "Ромска срећа"	/	2023. година	Побољшање положаја ромске популације	36.000 РСД	30.000 РСД	/	/
"Помоћ угроженим Ромима"	Удружење Рома "Сложна браћа"	/	2022. година	Побољшање положаја ромске популације	60.000 РСД	50.000 РСД	/	/
„Успостављање локалног координационог механизма за сакупљаче отпада“	Град Лозница	УГ „Светионик“	27.03.2024. до 26.01.2026. године	Подршка породицама сакупљача отпада и економско оснаживање породица кроз програме самозапошљавања и набавку опреме за рад	20.000 ЕУР	0	Влада Швајцарске	20.000 ЕУР
„Активно укључивање Рома и подршка становању у Лозници“	Град Лозница	УГ „Светионик“, ЦСР	01.01.2021. - 30.06.2023.	Побољшан квалитет живота људи у стању велике социјалне потребе на територији града Лознице	705.106 УСД	199.072 УСД	ЕУ	506.034 УСД

„Заједно путем знања“	УГ „Светионик“	ОШ „Краљ Александар Карађорђевић“ Ј. Лешница	Април 2025-фебруар 2026	Успостављање услуге помоћ у учењу за ромске ученике у ОШ у Ј. Лешници и набавка школског прибора	15.000 УСД	0	УНОПС	/

Извор: Евиденција Града Лознице и удружења

4. SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа је урађена за свих седам приоритетних области социјалног укључивања Рома, те су њени налази представљени посебно за сваку област. Она је резултат једнодневне радионице чланова Радне групе за израду нацрта ЛАП-а и фокус групе са представницима ромске заједнице. Заснована је како на горе наведеним налазима ситуационе анализе, тако и на проценама чланова радне групе и представника заинтересованих страна, који су учествовали у њеној изради.

4.1 Образовање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Усвојена Стратегија предшколског васпитања и образовања Града Лознице 2020 – 2025. • Педагошка асистенткиња у ПУ • Потпун обухват деце ромске националности ППП • Бесплатан четворочасовни предшколски програм • Бесплатан продужени боравак у школама за децу из осетљивих категорија • Програм „Друга шанса“ у ОШ у Липничком Шору • Обезбеђена материјална подршка ученицима из локалног буџета: ужина, превоз за ОШ, превоз за СШ за примаоце НСП, набавка радних свески за основце, стипендије за средњошколце и студенте, матурско вече, једнократна помоћ за ученике из осетљивих категорија, новогодишњи пакетићи • Већина ученика ромске националности који упишу средњу школу је и заврши	• Недовољна укљученост деце ромске националности у програме раног развоја (од 0-3 године, од 3-5,5 година) • Рано напуштање и нередовно похађање школе • Евиденција школа о деци која се осипају из образовања • Необележавање Међународног дана Рома у школама • Слаб материјални положај породица • Ниска мотивисаност ученика за редовно похађање школе јер не могу да прате градиво • Рано радно ангажовање деце • Ниска свест родитеља о значају образовања • Ограничен капацитет породица да подрже образовање своје деце • Недостатак адекватне подршке од стране наставног особља у неким школама • Просјачење иницирано од стране породице • Није обезбеђена бесплатна ужина за децу из материјално угрожених породица • Не постоји подршка ученицима за онлајн пријављивање за републичке стипендије • Нема педагошких асистената у средњим школама • Тренутно нема студената ромске националности

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Афирмативне мере за упис у средње школе • ИПА фондови ЕУ • Развој националних програма за инклузивно образовање • Сарадња са организацијама цивилног друштва и међународним партнерима у области образовања Рома (РЕФ, ЦОП, итд.)	• Културолошки стереотипи који ограничавају школовање девојчица • Повлачење донатора који спроводе програме и пројекте у области образовања осетљивих група • Традиционални начин живота ромских заједница у социјалној изолацији који отежава приступ образовном систему • Честе миграције ромског становништва

4.2 Запошљавање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Усвојен Локални плански документ у области запошљавања за град Лозницу за период од 2024. до 2026. • Добри капацитети НСЗ • Адекватне стручне компетенције запслених у НСЗ • Стабилан извор финансирања за мере активне политике запошљавања • Из локалног буџета се финансирају мере АПЗ: стручна пракса, субвенције за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих, субвенције за самозапошљавање и јавни радови за ОСИ • Успостављен локални координациони механизам за заштиту права неформалних сакупљача отпада • Спровођење програма „Друга шанса“	• Непотпуна евиднеција о стварној незапослености ромске популације услед неизјашњавања • Недовољна информисаност припадника ромске популације о доступним мерама активне политике запошљавања • Слаба заинтересованост Рома за укључивање у програме и активности НСЗ • Лоша покривеност руралних средина јавним превозом • Недовољно синхронизована сарадња свих релевантних актера у заједници у вези са инклузијом Рома • Неконкурентност Рома на тржишту рада услед лоше образовне структуре и ниских квалификација и вештина • Дугорочна незапосленост • Сваки пети незапослени Ром је млађи од 29 година (20,45%) • Претежна ослоњеност ромске популације на социјална давања • Несензибилисаност и незаинтересованост послодаваца за запошљавање Рома • Мали број програма за преквалификацију и доквалификацију за лица са ниским квалификацијама • Социјална, правна и здравствена несигурност сакупљача секундарних сировина
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Републичке мере активне политике запошљавања • Каравани за боље информисање о доступним конкурсима НСЗ • Отварање нових радних места доласком инвеститора • Социјално предузетништво	• Мали/недовољни износи средства као подстицаји за запошљавање лица из теже запошљивих категорија • Одлазак инвеститора и гашење радних места • Присуство миграната – тражилаца азила • Увоз радне снаге која је расположена да ради за ниже плате у односу на домаћу радну снагу

• Међународни донатори који финансирају пројекте у области запошљавања осетљивих група (ГИЗ, УНОПС, ЕУ итд.) • Пројекти социјалне инклузије које спроводи СКГО	• Збир свих социјалних давања за угрожене вишечлане породице је већи од минималне зараде

4.3 Становање

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Усвојен План развоја града Лознице • Усвојена Стратегија развоја урбаног подручја града Лознице • Из буџета се издвајају средства за увећану једнократну помоћ за побољшање услова становања ромских породица • Обезбеђене субвенције за умањење рачуна за комуналне услуге и прикључак на комуналне мреже за угрожене категорије становника из градског буџета • Изграђена зграда са социјално становање у којој је стамбено збринуто 14 ромских породица • Донешени правилници за услугу социјалног становања • Искуство општине у реализацији пројеката унапређења услова становања ромске популације	• Канализациона мрежа не постоји у ромским насељима • Два насеља немају водоводну мрежу или је водоводна мрежа неадекватна – Чокешина и Јадранска Лешница • Приступ пијаћој води немају житељи Чокешине (не постоји водовод) и Јадранске Лешнице (скинуте јавне чесме због уништавања водоводне инфраструктуре) • Ниска напонска електрична мрежа у Чокешини и Јадранској Лешници • Велики број ромских домаћинстава користи нелеган прикључак за струју па су чести пожари • Јавна расвета не постоји у Чокешини, а слаба је у Јошеви (нередовно мењање сијалица) • Одношење смећа није успостављено у Чокешини и Јошеви, због чега се стварају дивље депоније • Нередовно одношење смећа у Јадранској Лешници због чега се стварају депоније • Лоше стање путева и улица у свим ромским насељима • Велики број нелегализованих објеката због нерешених имовинско-правних односа • Велики број неусловних објеката за живот (грађени од лошег материјала) у којима живе ромске породице • Слаба иформисаност Рома о процедури легализације објеката
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Програми стамбеног збрињавања надлежних министарстава и Комесеријата за избеглице и миграције • Нови Закон о легализацији • Донаторска средства и програми намењени унапређењу социјалног становања осетљивих група • Реализација Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022-2030.	• Недовољно донаторских програма за решавање проблема социјалног становања • Ригорозни критеријуми, скупа и обимна документација за легализацију објеката • Честе промене законске регулативе у области становања и легализације • Даљи пораст цена грађевинског материјала који поскупљује трошкове за изградњу • Временске и елементарне непогоде

4.4 Здравље

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Постојање стратешких документата и политика које препознају потребе ромске популације и обезбеђују оквир за системско решавање здравствених питања • Добра сарадња са организацијама цивилног друштва • Редовно спровођење едукативних програма и кампањи усмерених на превенцију болести и подизање здравствене писмености • Постојање механизама подршке ромској заједници: Мобилни тим, Локални кородинацини тим за социјално укључивање Рома и Ромкиња • Распрострањена мрежа здравствених амбуланти и станица у сеоском подручју у близини ромских насеља • Постојање ОЦД „Светионик“ која се бави здравственом и социјалном заштитом осетљивих група • Финансирање пројеката из градског буџета у области здравствене и социјалне заштите • Локална партнерства са здравственим установама	• Недостатак здравственог осигурања код значајног дела ромске популације • Лоши услови становања (недостатак воде, струје, хигијенских услова) који доприносе повећаном ризику од болести • Одлазак у приватну праксу • Културолошки и социјални фактори који ограничавају приступ здравственим услугама и утичу на здравствено понашање • Традиционалне праксе и веровања која утичу на одлуке о коришћењу здравствених услуга и прихватању савремених терапијских метода • Недостатак здравствене писмености и ниска информисаност о превенцији здравља • Социјална изолација која утиче на доступност информација и здравствених ресурса • Висока стопа оболевања од хроничних незаразних болести: кардиоваскуларне болести, дијабетес и респираторне болести • Тешко обезбеђивање средстава са куповину лекова који се не налазе на позитивној листи
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Национални програми у области превенције јавног здравља који могу бити укључени у локалне иницијативе • Могућност ангажовања здравственог медијатора преко Министарства здравља • Јачање афирмативних мера на републичком нивоу и програма здравствене и социјалне заштите • Могућност развоја нових услуга – иновативних услуга са интегрисаним приступом прилагођених потребама ромске популације	• Недостатак екстерних извора финансирања за дугорочну одрживост уведених здравствених програма • Повлачење донатора и укидање програма намењених инклузији Рома • Социјална и економска неједнакост која ограничава приступ здравственим услугама • Присутност дискриминације у коришћењу јавних ресурса и услуга према налазима националног истраживања о перцепцији дискриминације према ромској популацији

4.5 Социјална заштита

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Константно повећање издвајања из градског буџета за финансирање права и услуга социјалне заштите • Усвојена Стратегију развоја социјалне заштите Града Лознице 2021 – 2025. • Усвојена Одлука о правима и услугама у социјалне заштите • Доступан широк спектар права и услуга социјалне заштите • Формиран Мобилни тим и Координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња • Образован и стручан кадар у институција социјалне заштите • Добра сарадња и комуникација између локалних институција и установа социјалне заштите	• Повећање броја корисника права и услуга социјалне заштите • Слаба мотивација за запошљавање радно способних корисника НСП • Нередовно похађање основне школе деце прималаца НСП и дечијег додатка • Нередовно пријављивање на евиднецију НСЗ као предуслов за остваривање права у области социјалне заштите • Удаљеност ромских насеља од градског језгра и слаб приступ институцијама • Непостојање услуга социјалне заштите од значаја за ромску заједницу (нпр. Саветовалиште за брак и породицу) • Мали број заинтересованих породица ромске националности за хранитељство • Превасходна заинтересованост ромских породица за материјална давања • Мало учешће корисника услуга социјалне заштите из ромске популације • Родитељи недовољно информисани о локланим услугама социјалне заштите (лични пратилца, дневни боравак) • Недовољна сензибилисаност одређеног броја запослених у јавним иниституцијама за рад са лицима из осетљивих и маргинализованих група
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Донаторска средства за пројекте у области социјалне заштите • Пројекти СКГО у области инклузије Рома • Спровођење националне стратегије у области социјалног укључивања Рома и Ромкиња • Повећање износа за НСП и дечији додатак који се финансирају из републичког буџета • Трансферна средства из републичког буџета за услуге социјалне заштите	• Политичка нестабилност и превирања на глобалном и националном нивоу • Повлачење донатора из Србије • Промена фокуса донатора са инклузије Рома на друге теме • Одуговлачење са суштинском реформом система социјалне заштите • Смањење републичких средстава за социјална давања • Слаба заинтересованост младих за школовање у области социјалних услуга (недостатак социјалних радника)

4.6 Борба против дискриминације и циганизма

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Доступна бесплатна правна помоћ • Формирано Локално координационо тело за социјлано укључивање Рома и Ромкиња • Формиран Мобилни тим за инклузију Рома • Финанирање пројеката у области културе из локалног буџета • Велики број културних установа • Широка лепеза културних догађаја и манифестација које се финансирају из локалног буџета • Обучено 10 службеника из локалних институција на тему борбе против дискриминације и циганизма	• Не постоји локални Омбудсман • Није именован координатор за ромска питања • Недовољан број ПА • Непостојање здравствене медијаторке • Не постоји ромски културни центар, КУД, фолклорна секција, нити медији који емитују програм на ромском језику • Не обележава се Међународни дан Рома • Ромски цивилни сектор не спроводи пројекте у области промоције културе Рома • У школама се не изводи изборни предмет ромски језик са елементима националне културе • Низак ниво информисаности ромске популације о законском оквиру и доступним механизама за заштиту од дискриминације
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Примена Закон о забрани дискриминације • Антициганизам препознат у европским документима као посебан облик расизма • Подношење притужби Поверенику за заштиту равноправности • Подношење жалби Заштитнику грађана • Донаторски програми и пројекти усмерени на унапређење људских и мањинских права и инклузију Рома • Мере позитивне дискриминације у образовању и другим областима	• Традиционални начин живота и социјална искљученост ромске популације из система у коме живе • Говор мржње у средствима јавног информисања • Недовољно донаторских програма и пројеката у области борбе против дискриминације • Непоступање по одлукама Повереника за заштиту равноправности и Заштитника грађана • Налази истраживања на националном новоу показују да постоји дискриминација према Ромима у погледу приступа јавној инфраструктури и услугама

4.7 Партиципација

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Развијен ромски цивилни сектор (3 ромска удружења)	• Недовољан број педагошких асистената • Непостојање координатора за ромска питања и здравствене медијаторке

• Постојање локалних механизама: Мобилни тим, ЛКТ, ПА, ЛКМ за сакупљаче отпада • Активистичко деловање Удружења грађана „Светионик“ на плану унапређења положаја Рома и реализацији пројеката • Финансирање пројеката у области социјалне заштите и културе или локалног буџета • Спремност локалне самоуправе за реализацију донаторских пројеката у области инклузије Рома – становање, запошљавање, образовање итд.	• Роми не партиципирају у саветима месних заједница и саветима родитеља • Не постоје женске ромске организације • Не постоје омладинске ромске организације • Низак степен укључености младих Рома у активности КЗМ • Међу волонтерима нема Рома • Недовољна сарадња ромских удружења са другим локалним ОЦД • Ромска удружења међусобно не сарађују
ШАНСЕ	**ПРЕТЊЕ**
• Постојање фондова намењених унапређењу образовања Рома (РЕФ) • Сарадња са Националним саветом ромске националне мањине • Донаторски пројекти у области унапређења партиципације ромске заједнице (Савет Европе) • Оснивање културно-уметничких друштава и рад на очувању сопствене традиције • Успостављање сарадње са другим ромским КУД из других општина • Размена примера добре праксе из других општина	• Недовољан број донаторских пројеката у области партиципације Рома • Не постоје квоте за запошљавање Рома у јавном сектору • Неизјашњавање по националној припадности

5. ДЕФИНИСАЊЕ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ

ВИЗИЈА

ГРАД ЛОЗНИЦА ЈЕ ДОБРО МЕСТО ЗА ЖИВОТ И РАД СВИХ ЊЕГОВИХ ГРАЂАНА.

Визија Града Лознице у области инклузије Рома изражава стремљење ка промени која ће га учинити пожељним и добрим местом за живот, рад и социјални просперитет свих његових житеља, без обзира на њихову националну и другу припадност. Тежња ка стварању локалне заједнице која омогућава да сви њени грађани и грађанке, на једнаким основама и без дискриминације, уживају благодети бољег животног стандарда, квалитетних јавних услуга и социјалне заштите јесте уједно и манифестација остваривања основних људских права у најширем смислу речи.

ОПШТИ ЦИЉ

УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА СТАНОВАЊА, ОБРАЗОВАЊА, ЗАПОШЉАВАЊА, ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ГРАДУ ЛОЗНИЦИ, УЗ ЕЛИМИНАЦИЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У СВИМ СЕГМЕНТИМА ДРУШТВА.

Формулација општег циља је усклађена са општим циљем националне Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године, који гласи: *Унапређење квалитета живота Рома и Ромкиња у Републици Србији, уз уважавање људских и мањинских права, елиминисање дискриминације и циганизма као облика расизма, и постизање веће социјалне укључености у свим сегментима друштва*. Такође, општи циљ је усклађен са **подциљем 4.3** из Стратегије развоја урбаног подручја Града Лознице којим је превиђена промоција социјално-економске инклузије маргинализованих заједница, домаћинстава са ниским приходима и друштвених група у неповољном положају.

На постизању општег циља радиће се кроз интервенцију **у пет приоритетних области**: образовање, запошљавање, становање, здравствена и социјална заштита.

За мерење жељене промене на нивоу општег циља биће коришћен следећи **показатељ учинка** *(показатељ ефеката јавне политике):*

Показатељ ефеката јавне политике	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Проценат ромских домаћинстава која живе у условима изражене материјалне депривације (3 или више фактора материјалне депривације)	2025.	Биће утврђена	2028.	Биће утврђена	РЗС, Извештај Мобилног тима

Материјална депривација се процењује у зависности од тога да ли појединац живи у домаћинству које може да приушти ставке са следеће листе:

1. Адекватно загревање стана,
2. Подмиривање неочекиваног трошка у износу од 10.000,00 динара,
3. Оброк од меса или рибе (или вегетаријанска замена) сваки други дан,
4. Недељу дана одмора ван куће,
5. Редовно плаћање ренте, рате за стан или другог кредита или комуналних услуга за стан,
6. Телевизор у боји,
7. Машину за прање веша,
8. Аутомобил и
9. Телефон

6. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

Посебни циљеви изражавају очекивану, спроводљиву, мерљиву и жељену промену у свакој приоритетној области социјалног укључивања ромске заједнице. За сваку област деловања дефинисан је по један посебан циљ и већи број мера, који су представљени испод:

1. ОБРАЗОВАЊЕ

Посебан циљ 1: Повећање обухвата деце и младих ромске националности образовањем на свим нивоима са посебним фокусом на редовност похађања наставе и смањење осипања

Мере: **1.1.** Повећати упис деце ромске националности у ниже вртиће групе и ППП
1.2 Смањити нередовност похађања наставе у основној школи са фокусом на боља постигнућа ромских ученика
1.3. Повећати бројност младих Рома који завршавају средње образовање и подршка у

повезивању са послодавцима

2. ЗАПОШЉАВАЊЕ

Посебан циљ 2: Подизање нивоа запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња са посебним фокусом на сакупљаче секундарних сировина

Мере: **2.1.** Унапредити учешће Рома у мерама активне политике запошљавања креирањем програма за боље информисање ромске популације о доступним мерама
2.2. Унапредити укљученост Рома у програме функционалног и додатног образовања, ради стицања додатних знања, вештина и компетенција
2.3. Подстицати развој ромског предузетништва кроз реализацију посебних јавних јавних позива за самозапошљавање

3. СТАНОВАЊЕ

Посебан циљ 3: Унапређење инфраструктурних и стамбених услова у ромским насељима

Мере: **3.1.** Обезбедити правну и техничку помоћ при решавању имовинско-правних односа у процесу легализације
3.2. Унапредити путну инфраструктуру и проширити зоне за редовно одношење смећа у ромским насељима
3.3. Унапредити трајно стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица

4. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Посебан циљ 4: Унапређење здравственог статуса Рома и Ромкиња кроз обезбеђивање доступне и квалитетне здравствене заштите, јачање превенције и здравствене писмености, смањење утицаја социјалних и животних услова на здравље и јачање институционалне сарадње

Мере: **4.1.** Унапредити доступност здравствене заштите Рома и Ромкиња кроз теренски рад и и увођење здравственог медијатора
4.2. Повећати обухват ромске попуплације превентивним здравственим програмима, укључујући имунизацију, систематске и скрининг прегледе, као и рано откривање хроничних, заразних и незаразних болести
4.3. Унапредити здравствену писменост ромске популације и промовисати здраве стилове живота
4.4 Ојачати међусекторску сарадњу и партнерства у заједници ради бољег планирања и праћења мера за смањење утицаја здравствених и социјалних услова на здравље ромске популације

5. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Посебан циљ 5: Унапређење социо-економског статуса најугроженијих ромских породица

Мере: **5.1.** Унапредити нормативни и институционални оквир у области социјалне заштите на локалном нивоу
5.2. Повећати обухват ромске популације доступним правима и услугама социјалне Заштите са фокусом на сакупљаче секундарних сировина
5.3. Развити програме за спречавање малолетничке деликвенције и промоцију хранитељства у ромској популацији

За мерење жељене промене на нивоу посебних циљева биће коришћени следећи **показатељи учинка (показатељи исхода):**

Показатељи учинка	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 1: Повећање обухвата деце и младих ромске националности образовањем на свим нивоима са посебним фокусом на редовност похађања наставе и смањење осипања					
Проценат деце ромске старости од 3 – 5,5 година која похађају ПУ	Школска 2023/2024.	52,50%	Школска 2027/2028.	60%	Извештаји ПУ
Просечан број изостанака ромских ученика у односу на остале ученике у ОШ	Школска 2024/2025.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Евиденција ОШ
Проценат деце ромске националности која завршавају СШ у односу на број уписаних	Школска 2024/2025.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Евиденција СШ, Извештај МТ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 2: Подизање нивоа запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња са посебним фокусом на сакупљаче секундарних сировина					
Удео незапослених Рома међу свим незапосленим лицима на евиденцији НСЗ	2024.	1,29%	2028.	1%	Извештаји НСЗ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 3: Унапређење инфраструктуре и стамбених услова у ромским насељима					
Број ромских породица које су трајно стамбено збринуте кроз социјално становање	2024.	16	2028.	27	Уговори о деодели сеоских кућа, Уговори о закупу соц. станова
Проценат ромских насеља која су обухваћена редовним одношењем смећа	2024.	60%	2028.	80%	Одлука ЈКП о проширењу зоне за редовно одношење смећа
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 4: Унапређење здравственог статуса Рома и Ромкиња кроз обезбеђивање доступне и квалитетне здравствене заштите, јачање превенције и здравствене писмености, смањење утицаја социјалних и животних услова на здравље и јачање институционалне сарадње					
Проценат лица ромске националности са изабраним лекаром и отвореним здравственим картоном	2024.	70%	2028.	90%	Евиденција здравствених амбуланти, Извештај паронажне службе ДЗ

Обухват ромске популације превентивним здравственим програмима (имунизација, скрининг, систематски прегледи)	2024.	65%	2028.	85%	Извештаји о превентивним програмима ЗЦ, Извештаји МТ
Показатељи учинка на нивоу посебног циља 5: Унапређење социо-економског статуса најугроженијих ромских породица					
Удео корисника ромске националности међу свим корисницима права и услуга СЗ	2024.	4%	2028.	3,9%	Годишњи извештај ЦСР
Удео Рома међу свим корисницима дневних услуга у заједници	2024.	1,2%	2028.	3,6%	Годишњи извештај ЦСР

7. АКЦИОНИ ПЛАН

ОПШТИ ЦИЉ: Унапређење услова становања, образовања, запошљавања, здравствене и социјалне заштите ромске заједнице у граду Лозници, уз елиминацију дискриминације у свим сегментима друштва						
Показатељи на нивоу општег циља (показатељи ефеката)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Проценат ромских домаћинстава која живе у условима изражене материјалне депривације (3 или више фактора материјалне депривације)	%	2025.	Биће утврђена	2028.	Биће утврђена	РЗС, Извештај Мобилног тима

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1. Повећање обухвата деце и младих ромске националности образовањем на свим нивоима са посебним фокусом на редовност похађања наставе и смањење осипања						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Проценат деце ромске старости од 3 – 5,5 година која похађају ПУ	%	Школска 2023/2024.	52,50%	Школска 2027/2028.	60%	Извештаји ПУ
Просечан број изостанака ромских ученика у односу на остале ученике у ОШ	Број	Школска 2024/2025.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Евиденција ОШ
Проценат деце ромске националности која завршавају СШ у односу на број уписаних	%	Школска 2024/2025.	Биће утврђена	Школска 2027/2028.	Биће утврђена	Евиденција СШ, Извештај МТ
МЕРА 1.1. Повећати упис деце ромске националности у ниже вртиће групе и ППП			**Тип мере:**	**Информативно-едукативна**		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:	ПУ, ПА, ЦСР		
Период спровођења:	2026-2028	Посебне измене прописа:		Не		

Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	302.500,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 16.500,00 2027 – 143.000,00 2028 – 143.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	302.500,00 Буџет ЛС	

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број деце ромске националности узраста од 3 до 5,5 година која похађају бесплатан четворочасовни инклузивни програм	Број	2025.	0	0	5	5	Извештај ПУ и МТ
Број одржаних радионица за родитеље о значају укључивања деце у ПВО	Број	2024.	0	2	2	2	Извештај ПА
Број одржаних радионица за васпитаче у ПУ о особеностима породице у којој одрастају ромска деца	Број	2024.	0	2	2	2	Извештај ПА
Број деце ромске националности која имају право на бесплатне радне листове за ППП	Број	2024.	0	15	15	15	Извештај ПУ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.1.1.	Креирати евиденцију деце ромске националности узраста од 1-7 година на територији града	Одељење за друштвене делатности	ПА, ЦСР	1. квартал 2026.	Без средстава	/	/
1.1.2.	Примена Правилника о упису деце из осетљивих група у ПУ	Одељење за друштвене делатности	ПА, ПУ	2. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

1.1.3.	Бесплатан четворочасовни инкузивни програм за децу од 3 – 5,5 година	Одељење за друштвене делатности	ПА	3. квартал 2027, континуирано	250.000,00	2027 – 125.000,00 2028 – 125.000,00	250.000,00 Буџет Града
1.1.4.	Помоћ родитељима приликом уписа деце у вртић	Одељење за друштвене делатности	ПА	2. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
1.1.5.	Радионице за родитеље о значају укључивања деце у ПВО у два насеља - Јошева и Јадранска Лешница	Одељење за друштвене делатности	ПА	2. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
1.1.6.	Радионице за васпитаче у вртићу о особеностима породице у којој одрастају ромска деца	Одељење за друштвене делатности	ПА	3. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
1.1.7	Набавка радних листова за предшколце ромске националности (15 деце)	Одељење за друштвене делатности	ПА	3. квартал 2026, континуирано	52.500,00	2026 – 16.500,00 2027 – 18.000,00 2028 – 18.000,00	52.500,00 Буџет Града

МЕРА 1.2. Смањити нередовност похађања наставе у основној школи са фокусом на боља постигнућа ромских ученика			**Тип мере:**	**Подстицајна**	
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:	ПУ, ОШ, СШ, ПА, ОЦД, КУД-ови, спортски клубови	
Период спровођења:	2026-2028	Посебне измене прописа:		НЕ	
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	2.680.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 880.000,00 2027 – 900.000,00 2028 – 900.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	1.880.000,00 Буџет ЛС 800.000,00 Донаторска средства

Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број ангажованих ПА у ОШ	Број	2025.	0	1	2	3	Извештаји ОШ
Број одржаних радионица за родитеље о важности образовања	Број	2025.	0	4	4	4	Извештај ПА
Успостављена услуга подршке учењу и изради домаћих задатака за ромске ученике	Да/Не	2024.	Не	Да	Да	Да	Извештаји ОЦД
Број одржаних састанака Актива педагога и психолога у вези са праћењем транзиције ромских ученика у образовном систему	Број	2024.	0	2	2	2	Извештаји МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средстава по изворима (РСД)
1.2.1.	Ангажовање нових педагошких асистената у ОШ	Одељење за друштвене делатности	ОШ	4. квартал 2028.	Без средстава	/	/
1.2.2.	Услуга подршке учењу и изради домаћих задатака у ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“	Одељење за друштвене делатности	ОШ, ОЦД	2. квартал 2026, континуирано	1.200.000,00	2026 – 400.000,00 2027 – 400.000,00 2028 – 400.000,00	400.000,00 Буџет ЛС – конкурс за ОЦД 800.000,00 - УНОПС
1.2.3.	Едукација родитеља ромских ученика о важности образовања (4 радионице годишње у 4 школе)	Одељење за друштвене делатности	ОШ, ПА	3. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
1.2.4.	Покретање иницијативе за обезбеђивање бесплатних чланарина у спротским клубовима и КУД за децу ромске националности	Одељење за друштвене делатности	Спортски клубови и КУД	1. квартал 2027, континуирано	Без средстава	/	/

1.2.5.	Полугодишњи састанци Актива педагога и психолога на нивоу града у вези са праћењем транзиције ромских ученика у образовном систему	Одељење за друштвене делатности	ПУ, ОШ, СШ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
1.2.6.	Подела ваучера за Нову годину за ученике из најугроженијих породица (просечно 40 ромских ученика)	Одељење за друштвене делатности	ОШ	4. квартал 2026, континуирано	1.480.000,00	2026 – 480.000.00 2027 – 500.000.00 2028 – 500.000,00	1.480.000,00 Буџет ЛС
1.2.7.	Информисање ученика VIII разреда о афирмативним мерама за упис у средње школе	Одељење за друштвене делатности	ОШ, СШ	2. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

МЕРА 1.3. Повећати бројност младих који завршавају средње образовање и подршка у повезивању са послодавцима		**Тип мере:**	**Информативно-едукативна**
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности	Партнери:	СШ, НСЗ
Период спровођења:	НЕ	Посебне измене прописа:	Не
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	0,00
		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	0,00

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број одржаних вршњачких едукација у СШ са циљем промоције успешних Рома и Ромкиња	Број	2024.	0	3	3	3	Извештаји МТ и СШ

Број средњошколаца завршних разреда присутних на сајму запошљавања		Број	2024.	0	5	5	5	Извештај НСЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
1.3.1.	Вршњачка едукација са циљем промоције успешних Рома и Ромкиња као подстрек за завршетак средњег образовања (3 едукације годишње у 3 школе)	Одељење за друштвене делатности	СШ, ПА	3. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/		/
1.3.2.	Подршка приликом конкурисања за средњошколске стипендије које даје Министарство просвете	Одељење за друштвене делатности	/	3. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/		/
1.3.3.	Укључивање средњошколаца завршних разреда у сајмове запошљавања које организује НСЗ	Одељење за друштвене делатности	НСЗ	2. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/		/

ПОСЕБАН ЦИЉ 2: Подизање нивоа запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња са посебним фокусом на сакупљаче секундарних сировина						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Удео незапослених Рома међу свим незапосленим лицима на евиденцији НСЗ	%	2024.	1,29%	2028.	1%	Извештаји НСЗ
МЕРА 2.1: Унапредити учешће Рома у мерама активне политике запошљавања креирањем програма за боље информисање ромске популације о доступним мерама			**Тип мере:**		**Информативно-едукативна**	

Носилац мере:	Одељење за привреду и ЛЕР	Партнери:	НСЗ, ОЦД
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:	НЕ

Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	0,00

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број одржаних каравана запошљавања у ромским насељима	Број	2024.	0	1	1	1	Извештај НСЗ
Број незапослених лица ромске националности који су информисани о доступним мерама АПЗ	Број	2024.	0	25	25	25	Извештај НСЗ
Број одржаних едукација за ромска удружења о доступним мерама АПЗ	Број	2024.	0	1	1	1	Извештај НСЗ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.1.1.	Каравани запошљавања у ромским насељима (1 годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ, ОЦД	1. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
2.1.2.	Информисање Рома кроз директан рад саветника у НСЗ	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
2.1.3.	Обука за активно тражење посла	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

2.1.4.	Мотивационо-активационе обуке	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
2.1.5.	Обуке за чланове ромских удружења о мерама активне политике запошљавања са циљем ширења информација на терену	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	1. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
2.1.6.	Покретање иницијативе за укључивање ромског представника у Савет за запошљавање	Одељење за привреду и ЛЕР	/	4. квартал 2026	Без средстава	/	/

МЕРА 2.2: Унапредити укљученост Рома у програме функционалног и додатног образовања ради стицања додатних знања, вештина и компетенција			**Тип мере:**			**Информативно-едукативна**	
Носилац мере:	Одељење за привреду и ЛЕР		Партнери:			НСЗ, СШ, ОЦД	
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:				Не	
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	720.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 240.000,00 2027 – 240.000,00 2028 – 240.000,00			Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	367.200,00 Буџет ЛС 352.800,00 НСЗ

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број Рома укључених у програме стицања практичних знања и стручну праксу	Број	2024.	0	2	2	2	Евиденција НСЗ

Број Рома који су похађали обуке за започињања сопственог посла		Број	2024	1	4	4	4	Евиденција НСЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.2.1.	Програм стицања практичних знања (по 1 лице сваке године)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/		/
2.2.2.	Програм стручна пракса (по 1 лице сваке године)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	720.000,00	2026 – 240.000,00 2027 – 240.000,00 2028 – 240.000,00		367.200,00 Буџет ЛС 352.800,00 НСЗ
2.2.3.	Обуке за започињање сопственог посла (4 лица годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	1. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/		/
2.2.4.	Пројекат НСЗ - „Гаранција за младе“ (1 Ром годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ, СШ	4. квартал 2028.	Без средстава	/		/
2.2.5.	Обуке за сакупљаче секундарних сировина за развој предузетништва	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ, ОЦД	1. квартал 2027, континуирано	Без средстава	/		/
МЕРА 2.3: Подстицати развој ромског предузетништва кроз реализацију посебних јавних позива за самозапошљавање			**Тип мере:**		**Подстицајна**			
Носилац мере:	Одељење за привреду и ЛЕР		Партнери:		НСЗ, ОЦД			
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:			Не			

Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	5.510.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 1.820.000,00 2027 – 1.870.000,00 2028 – 1.820.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	2.834.600,00 Буџет ЛС 2.675.400,00 НСЗ	

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број лица ромске националности која су се запослила кроз програм новог запошљавања или програм запошљавања ОСИ	Број	2024.	0	3	3	3	Евиденција НСЗ
Број лица ромске националности која су покренула сопствени посао	Број	2024.	1	4	4	4	Евиденција НСЗ
Број Рома обучених за социјално предузетништво	Број	2024.	0	0	10	0	Евиденција НСЗ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.3.1.	Програм новог запошљавања за теже запошљиве категорије лица (1 лице годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	900.000,00	2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00 2028 – 300.000,00	459.000,00 Буџет ЛС 441.000,00 НСЗ
2.3.2.	Програм самозапошљавања (4 лица годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	4.560.000,00	2026 – 1.520.000,00 2027 – 1.520.000,00 2028 – 1.520.000,00	2.325.600,00 Буџет ЛС 2.234.400,00 НСЗ
2.3.3.	Обука за развој социјалног предузетништва	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ, ОЦД	2. квартал 2027, континуирано	50.000,00	2027 – 50.000,00	50.000,00 Буџет ЛС
2.3.4.	Програм запошљавања ОСИ (2 лица годишње)	Одељење за привреду и ЛЕР	НСЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

ПОСЕБАН ЦИЉ 3: Унапређење инфраструктурних и стамбених услова у ромским насељима							
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)			Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број ромских породица које су трајно стамбено збринуте кроз социјално становање			Број	2024.	16	2028.	27	Уговори о деодели сеоских кућа, Уговори о закупу соц. станова
Проценат ромских насеља која су обухваћена редовним одношењем смећа			%	2024.	60%	2028.	80%	Одлука ЈКП о проширењу зоне за редовно одношење смећа
МЕРА 3.1: Обезбедити правну и техничку помоћ при решавању имовинско-правних односа у процесу легализације				**Тип мере:**		**Информативно-едукативна**		
Носилац мере:	Одељење за планирање и изградњу		Партнери:			/		
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:				Не		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 0,00 2027 – 0,00 2028 – 0,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања (РСД):	0,00		

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број нових захтева за легализацију бесправно саграђених објеката у којима живе ромске породице	Број	2024.	0	10	10	10	Евиденција Одељења за планирање и изградњу

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.1.1.	Информисање лица ромске националности о доступној правној	Одељење за планирање и изградњу	/	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

	помоћи у процесу озакоњења објеката						
3.1.2.	Пружање техничке помоћи лицима ромске националности у предаји захтева у поступку озакоњења	Одељење за планирање и изградњу	/	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

МЕРА 3.2. Унапредити путну инфраструктуру и проширити зоне за одношење смећа у ромским насељима			**Тип мере:**	**Обезбеђивање добара и услуга**				
Носилац мере:	Одељење за привреду и ЛЕР		Партнери:	ЈП „Лозница развој“, КЈП „Наш дом“				
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:		Да, потребна измена Одлуке о зонама изношења смећа				
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	10.500.000.00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 1.800.000,00 2027 – 2.100.000,00 2028 – 6.600.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања (РСД):	10.500.000,00 Буџет ЛС		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2026.	2027.	2028.	
Креирана листа приоритетних инфраструктурних пројеката у ромским насељима		Да/Не	2024.	Не	Да	Да	Да	Извештај МТ
Број ромских насеља која су покривена редовним изношењем смећа		Број	2024.	8	8	9	9	Одлука о зонама за изношење смећа
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.2.1.	Утврђивање листе приоритетних инфраструктурних пројеката у ромским насељима	Одељење за привреду и ЛЕР	ЈП „Лозница развој“	3. квартал 2026.	Без средстава	/		/

3.2.2.	Измена Одлуке о зонама изношења смећа и проширење на ромско насеље у МЗ Јошева	Одељење за привреду и ЛЕР	ЈКП „Наш дом“	4. квартал 2026.	Без средстава	/	/
3.2.3.	Насипање локалних путева и чишћење канала у МЗ Јошева, Јадранска Лешница и Чокешина	Одељење за привреду и ЛЕР	ЈП „Лозница развој“	4. квартал 2026, континуирано	6.000.000,00	2026 – 1.800.000,00 2027 – 2.100.000,00 2028 – 2.100.000,00	Буџет ЛС
3.2.4.	Асфалтирање пута у МЗ Јошева	Одељење за привреду и ЛЕР	ЈП „Лозница развој“	4. квартал 2028.	4.500.000,00	2028 – 4.500.000,00	Буџет ЛС

МЕРА 3.3. Унапредити трајно стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица			**Тип мере:**	**Обезбеђивање добара и услуга**
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:	ЦСР, МТ
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:		Не
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	145.250.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 5.150.000,00 2027 – 70.050.000,00 2028 – 70.050.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	15.450.000,00 Буџет ЛС 129.800.000,00 Донаторска средства

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број ромских породица које су стамбено збринуте куповином сеоске куће	Број	2024.	0	1	1	2	Извештај МТ
Број ромских породица које су стамбено збринуте доделом станова за социјално становање у новоизграђеној згради	Број	2024.	0	0	0	5	Извештај ЦСР

Број лица ромске националности која остваре право на увећану једнократну новчану помоћ за адаптацију, санацију и реконструкцију објеката		Број	2024.	3	5	5	5	Извештај ЦСР
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.3.1.	Теренско мапирање потреба ромских породица за различитим видовима стамбеног збрињавања	Одељење за друштвене делатности	МТ	3. квартал 2026.	Без средстава	/		/
3.3.2.	Куповина кућа на сеоском подручју за збрињавање најугроженијих породица (4 куће укупно)	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2026, континуирано	15.000.000,00	2026 – 5.000.000,00 2027 – 5.000.000,00 2028 – 5.000.000,00		15.000.000,00 Буџет ЛС
3.3.3.	Пројекат „Изградња зграде са социјално становање“[5]	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2028.	129.800.000,00	2027 – 64.900.000,00 2028 – 64.900.000,00		129.800.000,00 Донаторска средства
3.3.4.	Увећана једнократна новчана помоћ за адаптацију, санацију и реконструкцију објеката (5 корисника годишње)	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2026, континуирано	450.000,00	2026 – 150.000,00 2027 – 150.000,00 2028 – 150.000,00		450.000,00 Буџет ЛС – ПРОГРАМ 11

[5] Износ се односи на изградњу целе зграде. Очекује се усељавање 5 ромских породица.

ПОСЕБАН ЦИЉ 4: Унапређење здравственог статуса Рома и Ромкиња кроз обезбеђивање доступне и квалитетне здравствене заштите, јачање превенције и здравствене писмености, смањење утицаја социјалних и животних услова на здравље и јачање институционалне сарадње						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Проценат лица ромске националности са изабраним лекаром и отвореним здравственим картоном	%	2024.	70%	2028.	90%	Евиденција здравствених амбуланти, Извештај паронажне службе ДЗ
Обухват ромске популације превентивним здравственим програмима (имунизација, скрининг, систематски прегледи)	%	2024.	65%	2028.	85%	Извештаји о превентивним програмима ЗЦ, Извештаји МТ

МЕРА 4.1: Унапредити доступност здравствене заштите Рома и Ромкиња кроз теренски рад и и увођење здравственог медијатора				**Тип мере:**	**Информативно-едукативна**
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:		Здравствени центар (ЗЦ), МТ
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:			Не
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	0,00

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број ангажованих здравствених медијатора	Број	2024.	0	0	1	1	Извештај ЗЦ
Број Рома информисаних о правима у области здравствене заштите	Број	2024.	0	100	100	100	извештај

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)

4.1.1.	Ангажовање здравственог медијатора	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ	2. квартал 2027.	Из екстерних средстава	/	/
4.1.2.	Подршка у прибављању докумената за остваривање права на здравствено осигурање	Одељење за друштвене делатности	МТ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
4.1.3.	Теренски обиласци ромских насеља ради информисања о правима у области здравствене заштите	Одељење за друштвене делатности	МТ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

<table>
<tr><td colspan="3">МЕРА 4.2. Повећати обухват ромске популације превентивним здравственим програмима, укључујући имунизацију, систематске и скрининг прегледе, као и рано откривање хроничних, заразних и незаразних болести</td><td colspan="2">Тип мере:</td><td colspan="4">Информативно-едукативна</td></tr>
<tr><td>Носилац мере:</td><td colspan="2">Одељење за друштвене делатности</td><td colspan="2">Партнери:</td><td colspan="4">ЗЦ, МТ, КЈП „Наш дом“, ОЦД</td></tr>
<tr><td>Период спровођења:</td><td>2026-2028.</td><td colspan="3">Посебне измене прописа:</td><td colspan="4">Не</td></tr>
<tr><td>Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):</td><td>950.000,00</td><td colspan="2">Вредности фин.средстава по годинама (РСД):</td><td colspan="2">2026 – 300.000,00
2027 – 300.000,00
2028 – 350.000,00</td><td>Вредности фин.средстава по изворима финансирања:</td><td>950.000,00
Буџет ЛС</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)</td><td rowspan="2">Јединица мере</td><td rowspan="2">Базна година</td><td rowspan="2">Базна вредност</td><td colspan="3">Циљне вредности</td><td rowspan="2">Извор провере</td></tr>
<tr><td>2026.</td><td>2027.</td><td>2028.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Број подељених гинеколошких пакета током организације скрининг програма</td><td>Број</td><td>2024.</td><td>0</td><td>50</td><td>50</td><td>50</td><td>Извештај ОЦД</td></tr>
</table>

Број одржаних акција укључивања Рома у националне скрининг програме	Број	2024.	0	2	2	2	Извештај ЗЦ
Број подељених хигијенских пакета током теренских посета ромским насељима	Број	2024.	0	50	50	50	Извештај ОЦД

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.2.1.	Промоција значаја обавезне имунизације у складу са националним календаром имунизације	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ, МТ	4. квартал 2026, континуирано	Из редовних средстава ЗЦ	/	/
4.2.2.	Укључивање Рома у националне скрининг програме и подела гинеколошких пакета (2 х годишње, 50 пакета)	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ, ОЦД	4. квартал 2026, континуирано	500.000,00	2026 – 150.000,00 2027 – 150.000,00 2028 – 200.000,00	500.000,00 Буџет ЛС (Јавни позив за финанисрање програма удружења)
4.2.3.	Упућивање Рома на превентивне прегледе у локалне амбуланте	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
4.2.4.	Проширење мера дезинфекције, дезинсекције и дератизације на ромска насеља у Чокешини и Јадранској Лешници	Одељење за друштвене делатности	КЈП „Наш дом“	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
4.2.5.	Теренски саветодавни рад у ромским насељима са циљем превенције заразних болести и са поделом хигијенских пакета (50 пакета)	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ, ОЦД	4. квартал 2026, континуирано	450.000,00	2026 – 150.000,00 2027 – 150.000,00 2028 – 150.000,00	450.000,00 – Буџет ЛС (Јавни позив за финанисрање програма удружења)

МЕРА 4.3. Унапредити здравствену писменост ромске популације и промовисати здраве стилове живота								**Тип мере:**	**Информативно-едукативна**
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности							Партнери:	КЗМ, ЗЦ, ЦСР, Полицијска станица (ПС), ОШ, МЗ
Период спровођења:	2026-2028.							Посебне измене прописа:	Не
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00							Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	0,00
Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	0,00								

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број одржаних радионица о репродуктивном здрављу и планирању породице	Број	2024.	0	4	4	4	Извештај КЗМ
Број одржаних радионица о здравим стиловима живота и болестима зависности	Број	2024.	0	4	4	4	Извештај КЗМ
Број одржаних трибина о превенцији и механизмима заштите од породичног насиља	Број	2024.	0	1	1	1	Извештај МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.3.1.	Радионице о репродуктивном здрављу и планирању породице у ОШ које похађају ромски ученици у сарадњи са КЗМ	Одељење за друштвене делатности	КЗМ, ЗЦ	4. квартал 2026, континуирано	Из редовних средстава КЗМ	/	/
4.3.2.	Едукативне радионице о здравим стиловима живота и болестима зависности	Одељење за друштвене делатности	КЗМ, ЗЦ	4. квартал 2026, континуирано	Из редовних средстава КЗМ	/	/

	у ОШ које похађају ромски ученици у сарадњи са КЗМ						
4.3.3.	Трибине о превенцији и механизмима заштите од породичног насиља у сарадњи са ПС и ЦСР	Одељење за друштвене делатности	ЗЦ, ЦСР, ПС, ОШ, МЗ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

8.

МЕРА 4.4. Ојачати међусекторску сарадњу и партнерства у заједници ради бољег планирања и праћења мера за смањење утицаја здравствених и социјалних услова на здравље ромске популације			**Тип мере:**	**Организационо-институционално-управљачка**			
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:	МТ, ЦК, локални привредници			
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:		Не			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	900.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00 2028 – 300.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	900.000,00 Буџет ЛС		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број одржаних кварталних састанак за праћење мера које се односе на здравствену заштиту ромске популације	Број	2024.	0	4	4	4	Извештај МТ
Број организованих донаторских вечери	Број	2024.	0	1	1	1	Извештај МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.4.1.	Квартални састанци Света за здравље, Мобилног тима и Црвеног крста за	Одељење за друштвене делатности	МТ, ЦК	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

	планирање и праћење реализације мера које се односе на здравствену заштиту ромске популације						
4.4.2.	Организовање донаторске вечере за подршку социјално-угроженим породицама	Кабинет градоначелнице	Локална привреда	4. квартал 2026, континуирано	900.000,00	2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00 2028 – 300.000,00	900.000,00 Буџет ЛС (Кабинет градоначелнице)

ПОСЕБАН ЦИЉ 5: Унапређење социо-економског статуса најугроженијих ромских породица							
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Удео корисника ромске националности међу свим корисницима права и услуга СЗ		%	2024.	4%	2028.	3,9%	Годишњи извештај ЦСР
Удео Рома међу свим корисницима дневних услуга у заједници		%	2024.	1,2%	2028.	3,6%	Годишњи извештај ЦСР
МЕРА 5.1: Унапредити нормативни и институционални оквир у области социјалне заштите на локалном нивоу			**Тип мере:**		**Институционално-управљачко-организациона**		
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:		ЦСР, МТ, ПА, НСЗ, ЗЦ, Координациони механизам за сакупљаче отпада		
Период спровођења:	2026-2028	Посебне измене прописа:			Да - измена Одлуке о социјалној заштити, усвајање одлука за постојеће локалне услуге социјалне заштите		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00		0,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	0,00	

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	

Број усвојених нових нормативних аката у области социјалне заштите	Број	2024.	0	0	3	3	Службени гласник Града Лознице
Број одржаних кварталних састанака Мобилног тима у процесу праћења реализације ЛАП-а	Број	2024.	0	4	4	4	Извештај МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
5.1.1.	Усвајање нових нормативних аката који се односе на пружање постојећих услуга социјалне заштите (5 одлука)	Одељење за друштвене делатности	/	4. квартал 2028.	Без средстава	/	/
5.1.2.	Усвајање Методологије о формирању цене услуга социјалне заштите и учешћу корисника у цени услуге	Одељење за друштвене делатности	/	4. квартал 2028.	Без средстава	/	/
5.1.3.	Квартални састанци Мобилног тима у процесу праћења реализације ЛАП-а	Одељење за друштвене делатности	МТ, ПА, ЦСР, НСЗ, ЗЦ	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
5.1.4.	Квартални састанци Координационог механизма као подршка сакупљачима секундарних сировина	Одељење за друштвене делатности	Координациони механизам	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

МЕРА 5.2. Повећати обухват ромске популације доступним правима и услугама социјалне заштите са фокусом на сакупљаче секундарних сировина				**Тип мере:**				**Обезбеђивање добара и услуга**	
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности			Партнери:				ЦСР, ОШ, ПС, Координациони механизам за сакупљаче секундарних сировина	
Период спровођења:	2026-2028.	Посебне измене прописа:						Не	
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	23.220.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2026 – 6.400.000,00 2027 – 8.010.000,00 2028 – 8.810.000,00			Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	23.220.000,00 Буџет ЛС	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере	
					2026.	2027.	2028.		
Број деце ромске националности која користе услугу лични пратилац детета		Број	2024.	1	1	3	3	Извештај ЦСР	
Број ромских породица које користе услугу социјалног становања		Број	2024.	16	18	20	27	Извештај ЦСР	
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
5.2.1.	Једнократна новчана помоћ	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2026, континуирано	15.050.000,00	2026 – 4.550.000,00 2027 – 5.000.000,00 2028 – 5.500.000,00		15.050.000,00 Буџет ЛС	
5.2.2.	Увећана новчана помоћ	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2026, континуирано	3.940.000,00	2026 – 1.040.000,00 2027 – 1.300.000,00 2028 – 1.600.000,00		3.940.000,00 Буџет ЛС	

5.2.3.	Услуга лични пратилац детета	Одељење за друштвене делатности	ЦСР, Пружалац услуге, ОШ	4. квартал 2026, континуирано	4.230.000,00	2026 – 810.000,00 2027 – 1.710.000,00 2028 – 1.710.000,00	4.230.000,00 Буџет ЛС
5.2.4.	Подршка у вађењу личних докумената члановима породица сакупљача секундарних сировина	Одељење за друштвене делатности	Координациони механизам, ЦСР, ПС	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
5.2.5.	Услуга социјалног становања за најугроженије ромске породице	Одељење за друштвене делатности	ЦСР	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/

МЕРА 5.3. Развити програме за спречавање малолетничке деликвенције и промоцију хранитељства у ромској популацији			**Тип мере:**			**Информативно-едукативна**	
Носилац мере:	Одељење за друштвене делатности		Партнери:			ЦСР, МЗ, Центар за породично усвојење и хранитељство, ПС, ОЦД	
Период спровођења:	2026-2028	Посебне измене прописа:				Да, измена Одлуке о социјалној заштити	
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.200.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2027 – 600.000,00 2028 – 600.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	600.000,00 - Буџет ЛС 600.000,00 - Донаторска средства	

Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2026.	2027.	2028.	
Број одржаних трибина са циљем промоције хранитељства	Број	2024.	0	5	5	5	Извештај МТ
Број одржаних трибина на тему превенције малолетничке деликвенције	Број	2024.	0	3	3	3	Извештај МТ

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
5.3.1.	Организовање трибина у месним заједницама са циљем промоције хранитељства међу ромском популацијом	Одељење за друштвене делатности	ЦСР, МЗ, Центар за породично усвојење и хранитељство	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
5.3.2.	Организовање трибина у месним заједницама са циљем превенције малолетничке деликвенције	Одељење за друштвене делатности	ЦСР, ПС	4. квартал 2026, континуирано	Без средстава	/	/
5.3.3.	Успостављање Социо - рехабилитационог клуба за малолетне починиоце кривичних и прекршајних дела	Одељење за друштвене делатности	ЦСР, ОЦД	4. квартал 2027, континуирано	1.200.000,00	2027 – 600.000,00 2028 – 600.000,00	600.000,00 - Буџет ЛС 600.000,00 - Донаторска средства

8. ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛАП-А

Израдом и усвајањем Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Лозници за период од 2026 – 2028. године стварају се услови за доследно спровођење дефинисаних мера и активности уз обезбеђивање потребних финансијских средстава из градског буџета, са једне стране, као и за аплицирање на конкурсима за финансирање пројеката у области инклузије Рома расписаних од стране донатора или виших нивоа власти, са друге стране. Финансијска средства за реализацију ЛАП-а се у знатној мери очекују од Градске управе Града Лознице у свим областима на које се овај ЛАП односи, али се приликом израде ЛАП-а водило рачуна и о дефинисању средстава из осталих познатих извора, како би се обезбедила боља реализација свих активности предвиђених овим документом. Такође, водило се рачуна да се не буџетирају активности које су део свакодневног рада локалних институција, а које ће спроводити активности дефинисане ЛАП-ом, већ да се ове активности спроводе у оквиру редовног ангажовања запослених, односно служби у оквиру ових надлежних институција.

Када је реч о надлежностима локалних самоуправа у Републици Србији, са посебним фокусом на инклузију и заштиту права осетљивих група, средствима буџета града Лознице треба да буду подржане планиране мере у области образовања, запошљавања, становања, здравствене и социјалне заштите. Практично, кроз финансирање реализације активности и пројеката предвиђених трогодишњим акционим планом ЛАП-а, омогућиће се унапређење стања у већини области значајних за смањење социјалне искључености Рома и Ромкиња.

Овај ЛАП истиче потребу за финансирањем појединих афирмативних мера у области образовања кроз обезбеђивање материјалне подршке за најугроженију децу и ученике ромске националности, подршку за лакше савладавање градива и инклузивне програме за најмлађе Роме. Затим, ЛАП се бави унапређењем запошљивости ромског становништва интензивнијим укључивањем у активне мере запошљавања које постоје на локалном нивоу, стицањем додатних знања и вештина Рома ради подизања њихових компетенција за укључивање на тржиште рада и доделу субвенција за запошљавање. Следећи важан сегмент којим се овај ЛАП бави јесте унапређење услова становања најугроженијих ромских породица кроз изградњу зграде са социјално становање, у коју би требало уселити најмање 5 ромских породица, као и набавку две сеоске куће годишње за збрињавање угрожених породица. Ова област подразумева још и одржавање и насипање локалних путева у ромским месним заједницама и обезбеђивање правне и техничке помоћи за легализацију објеката у складу са новим законским оквиром. Додатно, ЛАП се фокусира и на потребу подизања свести и укључивања ромске популације у превентивне здравствене програме, унапређење остваривање права из области здравствене заштите, као и на едукације о подизању квалитета здравља и живота Рома који живе на територији града Лознице. У области социјалне и дечије заштите ЛАП се бави повећањем ефикасности постојећег система социјалне заштите и одржавања континуитета у остваривању различитих права и услуга социјалне заштите, са посебним фокусом на унапређење локалног нормативног оквира, промоцију хранитељства и спречавање малолетничке деликвенције међу ромском популацијом.

Акциони план садржи процену трошкова за спровођење активности предвиђених ЛАП-ом, па је стога неопходно вршити и адекватно планирање дефинисаних расхода у складу са мерама и активностима како у конкретним програмима градског буџета на које се поједине активности односе, тако и кроз повећање средстава за реализацију ЛАП-а у складу са пројектованом просечном годишњом стопом инфлације, односно фискалним оквиром за 2026. годину и

пројекцијама за 2027. и 2028. годину. Један од битних фактора у постављању релације између утврђених посебних циљева, мера, активности, рокова и извора финансирања, била је могућност њиховог финансирања из буџета у складу са предложеном динамиком, односно потенцијалних донаторских средстава, што на средњорочном плану спровођења активности подразумева да се неке активности спроводе само у једној години акционог плана, а неке се спроводе у континуитету, током све три године.

Укупан износ потребан за реализацију ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Лозници за период 2026-2028. године износи 194.017.100,00 РСД. Очекивана издвајања из буџета града Лознице за реализацију ЛАП-а износе 57.004.300,00 РСД, док очекивана средства из екстерних извора износе 137.012.800,00 РСД. Највећи део средстава из локалног буџета град Лозница већ ангажује спровођењем својих редовних активности, нпр. у области становања (насипање путева), запошљавања (реализација ЛАПЗ-а) и социјалне заштите (услуге и остваривање права социјалне заштите), које су регулисане локалним одлукама и документима, док је за поједине активности потребно обезбедити додатна средства из буџета. Додатна средства која се очекују из буџета Града могу значајно утицати на степен реализације ЛАП-а, стога их је потребно пажљиво размотрити, испланирати и пронаћи позиције у оквиру којих је могуће обезбедити средства. ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Лозници садржи један нови, финансијски захтевнији пројекат у области становања (збрињавање угрожених ромских породица куповином кућа на сеоском подручју), тако да је на ову активност потребно обратити посебну пажњу. Препорука је да се за реализацију свих активности из ЛАП-а одреде средства у оквиру посебне буџетске позиције, чија ће намена стриктно бити везана за реализацију активности из ЛАП-а, посебно за сегмент становања у оквиру ког постоје нове активности које до сада нису финансиране.

Обезбеђивање донаторских средстава током трајања спровођења ЛАП-а је одговорност одељења Градске управе Града Лознице који су наведени као носиоци конкретних мера и активности. ЛАП садржи само један већи инфраструктурни пројекат чије је финансирање неопходно из донаторских средстава и односи се на побољшање услова становања ромске популације кроз изградњу зграде за социјално становање. Овај пројекат би требало да буде у фокусу Града у периоду спровођења ЛАП-а, јер захтева обезбеђење значајних средстава из других извора и подразумева ангажовање већег броја актера из различитих сектора.

У складу са Упутством за израду програмског буџета, спровођење појединих мера, односно активности потребно је планирати у оквиру програмске активности (текућа и континуирана делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма), односно као пројекат (временски ограничен пословни подухват корисника буџета са јасно дефинисаним исходом, односно променом која се жели постићи, потребним ресурсима и управљачком структуром). Мере и активности из овог ЛАП-а припадају различитим програмима и програмским активностима локалног буџета. У наставку је приказано ком програму и/или програмској активности буџета припадају дефинисане активности из ЛАП, укључујући њихове вредности за које је потребно обезбедити средства из локалног буџета:

<u>Посебан циљ 1</u>: Повећање обухвата деце и младих ромске националности образовањем на свим нивоима са посебним фокусом на редовност похађања наставе и смањење осипања

У оквиру *Посебног циља 1* дефинисане су активности које се односе на рад са ромском популацијом за укључивање што већег броја деце у образовни систем од најмлађег узраста и то кроз директан рад са родитељима и популаризацијом редовности похађања школе ширењем позитивних примера и промоцијом представника ромске заједнице који су завршили основно и

средње образовање. Такође, активности у оквиру овог циља се односе и на ангажовање нових педагошких асистената и реализацију помоћи у учењу за децу из ромских породица, ради постизања бољег успеха и веће мотивације за похађање школе. Неизоставна је и материјална подршка породицама чија деца похађају ППП кроз куповину радних листова и поделу ваучера за Нову годину за школску децу из најугроженијих ромских породица. У оквиру овог циља се налази и неколико активности које се односе на бољу координацију и редовне састанке учесника у систему образовања ради праћења транзиције ромских ученика у образовном систему, затим на организовање радионица за васпитаче у вртићу о особеностима породице у којој одрастају ромска деца, као и на подршку приликом конкурисања за средњошколске стипендије код Министарства просвете. Највећи број предвиђених активности ће се реализовати без ангажовања додатних средстава из буџета, док ће се из извора 01 финансирати активности 1.1.3 и 1.1.7 у оквиру Програма 8 - Предшколско васпитање, активност 1.2.2 путем позива организацијама цивилног друштва као пројекат у оквиру Програма 9 – Основно образовање и активност 1.2.6 у оквиру посебне буџетске позиције за реализацију ЛАП-а за Роме, чије је отварање планирано у оквиру Одлуке о буџету за 2026. годину.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 1.1. Повећати упис деце ромске националности у ниже вртиће групе и ППП		
1.1.3.	Бесплатан четворочасовни инкузивни програм за децу старости од 3 – 5,5 година	250.000,00
1.1.7.	Набавка радних листова за предшколце ромске националности	52.500,00

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 1.2. Смањити нередовност похађања наставе у основној школи са фокусом на боља постигнућа ромских ученика		
1.2.2.	Услуга подршке учењу и изради домаћих задатака у ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“	400.000,00
1.2.6.	Подела ваучера за Нову годину за ученике из најугроженијих породица	1.480.000,00

<u>Посебан циљ 2:</u> Подизање нивоа запошљивости, запошљавања и економско оснаживање Рома и Ромкиња са посебним фокусом на сакупљаче секундарних сировина

Активности у оквиру *Посебног циља 2* су усмерене на интензивније укључивање ромске популације на тржиште рада путем саветодавних активности, ширења информација о мерама активне политике запошљавања међу ромском популацијом и организовања обука за: активно тражење посла, започињање сопственог посла, развој социјалног предузетништва, итд. Такође, у оквиру овог посебног циља ће се реализовати јавни позиви за реализацију мера активне политике запошљавања из Локалног акционог плана запошљавања града Лознице, као и редовни јавни позиви Националне службе за запошљавање са циљем да се у постојеће програме укључи што већи број представника ромске полулације. За реализацију мера, из извора 01, потребно је издвојити средства за – програм стручне праксе, програм самозапошљавања и програм новог запошљавања за теже запошљиве категорије лица. Ова средства је потребно буџетирати у

оквиру Програма 3 – Локални економски развој, ПА 1501-0002 Мере активне политике запошљавања.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 2.2: Унапредити укљученост Рома у програме функционалног и додатног образовања, ради стицања додатних знања, вештина и компетенција		
2.2.2.	Програм стручна пракса	367.200,00

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 2.3: Подстицати развој ромског предузетништва кроз реализацију посебних јавних позива за самозапошљавање		
2.3.1.	Програм новог запошљавања за теже запошљива лица	459.000,00
2.3.2.	Програм самозапошљавања	2.325.600,00
2.3.3	Обука за развој социјалног предузетништва	50.000,00

<u>Посебан циљ 3</u>: Унапређење инфраструктурних и стамбених услова у ромским насељима

Активности чија је реализација планирана у оквиру *Посебаног циља 3* представљају комбинацију правних радњи и инфраструктурних подухвата за стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица. Активности које се тичу правних радњи ће се реализовати информисањем ромске популације о процесу легализације објеката и пружањем техничке помоћи приликом предаје захтева у поступку озакоњења. Ове активности нису буџетиране, јер ће се реализовати као редовне активности надлежних служби Града Лознице. У оквиру овог ЛАП-а потребно је планирати средства за насипање локалних путева и чишћење канала у оквиру Програма 7 – Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура, ПА 0701-0002 Управљање и одржавање саобраћајне инфраструктуре, као и за асфалтирање пута у МЗ Јошева, такође, у оквиру Програма 7, као посебан пројекат са припадајућом шифром. За стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица потребно је обезбедити средства из извора 01 за куповину кућа на сеоском подручју у оквиру Програма 11 – Социјална и дечија заштита као посебан пројекат са припадајућом шифром, док је за адаптацију, санацију и реконструкцију индивидуалних објеката потребно планирати средства у оквиру Програма 11, односно ПА 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи, путем трансфера Центру за социјални рад, на нивоу економске класификације 463 – Трансфери осталим нивоима власти. Пројекат изградње социјалних станова ће се финансирати ван извора 01 – Приходи из буџета, за шта ће бити потребно да се аплицира за средства на донаторским конкурсима.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 3.2. Унапредити путну инфраструктуру и проширити зоне за одношење смећа у ромским насељима		

3.2.3.	Насипање локалних путева и чишћење канала у МЗ Јошева, Јадранска Лешица и Чокешина	6.000.000,00
3.2.4.	Асфалтирање пута у МЗ Јошева	4.500.000,00

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 3.3. Унапредити трајно стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица		
3.3.2.	Куповина 2 куће годишње на сеоском подручју	15.000.000,00
3.3.4.	Увећана једнократна новчана помоћ за адаптацију, санацију и реконструкцију објеката	450.000,00

<u>Посебан циљ 4:</u> Унапређење здравственог статуса Рома и Ромкиња кроз обезбеђивање доступне и квалитетне здравствене заштите, јачање превенције и здравствене писмености, смањење утицаја социјалних и животних услова на здравље и јачање институционалне сарадње

Највећи део активности у оквиру *<u>Посебног циља 4</u>* се спроводи у оквиру редовног рада Дома здравља где спадају: промоција значаја обавезне имунизације, информисање о правима здравствене заштите, укључивање Рома у националне скрининг програме, упућивање Рома на превентивне прегледе, теренски саветодавни рад за превенцију заразних болести, едукације о здравим стиловима живота, репродуктивном здрављу, превенцији и механизмима заштите од породичног насиља и сл. Стога, за те активности није потребно обезбедити додатна средства из буџета. У оквиру овог циља, потребно је обезбедити средства из буџета за куповину хигијенских пакета у циљу стимулисања Рома и Ромкиња да редовно одлазе на превентивне прегледе и скрининге. Ове активности треба финансирати кроз пројекат удружења грађана преко економске класификације 481 – Дотације невладиним организацијама у оквиру Програма 12 – Здравствена заштита. Активност 4.4.2 је потребно финансирати у оквиру буџета Кабинета градоначелнице, док је за активност која се односи на ангажовање здравственог медијатора потребно аплицирати код републичких институција.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 4.2. Повећати обухват ромске популације превентивним здравственим програмима, укључујући имунизацију, систематске и скрининг прегледе, као и рано откривање хроничних, заразних и незаразних болести		
4.2.2.	Укључивање Рома у националне скрининг програме и подела гинеколошких пакета	500.000,00
4.2.5.	Теренски саветодавни рад у ромским насељима са циљем превенције заразних болести и са поделом хигијенских пакета	450.000,00

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 4.4. Ојачати међусекторску сарадњу и партнерства у заједници ради бољег планирања и праћења мера за смањење утицаја здравствених и социјалних услова на здравље ромске популације		
4.4.2.	Организовање донаторске вечере за подршку социјално-угроженим породицама	300.000,00

<u>Посебан циљ 5:</u> Унапређење социо-економског статуса најугроженијих ромских породица

Посебан циљ 5 укључује правне и нормативне активности за унапређење локалног система социјалне заштите, активности у вези са остваривање права и реализацију локалних услуга социјалне заштите, затим информативне, саветодавне и едукативне радионице на тему редуковања малолетничке деликвенције и промоције хранитељства. У оквиру овог циља, планирано је и успостављање Социо - рехабилитационог клуба за малолетне починиоце кривичних и прекршајних дела. Већина ових активности није буџетирана, јер се ради о редовним активностима Центра за социјални рад, Мобилног тима и/или Координационог механизма за подршку сакупљачима секундарних сировина и потребно их је само ефикасно координисати и плански спроводити у сарадњи са свим партнерским институцијама. Услуге социјалне заштите је као и до сада потребно финансирати у оквиру Програма 11 - Социјална и дечија заштита, путем трансфера Центру за социјални рад, на нивоу економске класификације 463 – Трансфери осталим нивоима власти, док је активност 5.3.3 потребно финансирати као пројекат са посебном шифром у оквиру Програма 11 - Социјална и дечија заштита. За реализацију активности 5.3.3. потребно је аплицирати и за недостајућа финансијска средства код донатора.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 5.2. Повећати обухват ромске популације доступним правима и услугама социјалне заштите са фокусом на сакупљаче секундарних сировина		
5.2.1.	Једнократна новчана помоћ	15.050.000,00
5.2.2.	Увећана новчана помоћ	3.940.000,00
5.2.3.	Услуга лични пратилац детета	4.230.000,00

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 5.3. Развити програме за спречавање малолетничке деликвенције и промоцију хранитељства у ромској популацији		
5.3.3.	Успостављање Социо - рехабилитационог клуба за малолетне починиоце кривичних и прекршајних дела	1.200.000,00

8.1 Пројекти за које се обезбеђују средства из других извора

За одређене мере и активности ЛАП-а руководило се могућностима аплицирања за донаторска средства. У складу са овим, свуда где су препознате потребе за донаторским средствима назначено је (су)финансирање из донаторских средстава (као могућност аплицирања по објављеним конкурсима). Такође, ЛАП предвиђа и финансирање појединих активности из средстава виших нивоа власти, стога су и они приказани у табели која следи. У предстојећем периоду потребно је за финансирање ЛАП-а предвидети износе средстава из других извора и то (у складу са табелом испод):

- Донације од међународних организација - извор 06,
- Трансфере од других нивоа власти - извор 07.

Ознака активности	Активност	Укупна средства 2026 – 2028 (РСД)
МЕРА 1.2. Смањити нередовност похађања наставе у основној школи са фокусом на боља постигнућа ромских ученика		
1.2.2.	Услуга подршке учењу и изради домаћих задатака у ОШ „Краљ Александар I Карађорђевић“	800.000,00
МЕРА 2.2: Унапредити укљученост Рома у програме функционалног и додатног образовања, ради стицања додатних знања, вештина и компетенција		
2.2.2.	Програм стручна пракса	352.800,00
МЕРА 2.3: Подстицати развој ромског предузетништва кроз реализацију посебних јавних позива за самозапошљавање		
2.3.1.	Програм новог запошљавања за теже запошљива лица	900.000,00
2.3.2.	Програм самозапошљавања	4.560.000,00
МЕРА 3.3. Унапредити трајно стамбено збрињавање најугроженијих ромских породица		
3.3.3.	Пројекат „Изградња зграде са социјално становање“[6]	129.800.000,00
МЕРА 5.3. Развити програме за спречавање малолетничке деликвенције и промоцију хранитељства у ромској популацији		
5.3.3.	Успостављање социо - рехабилитационог клуба за малолетне починиоце кривичних и прекршајних дела	600.000,00

Због тога што није било могуће прецизно утврдити износе по годинама за средства која се обезбеђују из других извора, ови износи су дефинисани апроксимативно у складу са потребама локалне самоуправе да реализује одређену активност/пројекат. Ова чињеница је посебно релевантна за пројекат изградње зграде за социјално становање, чији ће износ бити познат након израде пројектно-техничке документације. Такође, идентификацију донаторских средстава по изворима, односно намени за које донатори одобравају средства, динамику трајања сваког

[6] Износ се односи на изградњу целе зграде. Очекује се усељавање 5 ромских породица.

пројекта, као и процењене износе који би се односили на ромску популацију, није било могуће свуда прецизно проценити услед непознавања услова конкурса (имајући у виду да су пројекти углавном у оквиру много већих целина или намена које се не односе само на националне мањине, него рецимо на породицу или омладину или незапослене, односно одређене социјалне групе, без прављења разлике према националној припадности).

9. ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ЛАП-а

Локални акциони план се спроводи реализацијом мера и активности које су детаљно разрађене у акционом плану (АП) овог документа. За његово спровођење одговорно је **Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња**, које се састаје два пута годишње како би размотрио динамику спровођења мера и активности из ЛАП-а. Оно утврђује које су активности планиране у текућој години, служи као канал за размену информација између носилаца и партнера задужених за реализацију појединачних мера и разматра уочене проблеме и начине њиховог превазилажења. Састанке координационог тела сазива председник који уједно утврђује и дневни ред састанака. Административне послове за ово тело обавља Одељење за друштвене делатности.

Највећи део одговорности за спровођење појединачних мера и активности ЛАП-а лежи **на организационим јединицама Градске управе града Лознице** које су у акционом плану наведене као „носилац мере“ односно „носилац активности“. Такође, у релазацији мера и активности активно учествују и остали актери наведени у акционом плану као „партнери“. Реч је о широком спектру актера међу којима се, између осталог, налазе: ПУ „Бамби“, основне школе, Центар за социјални рад Лозница, Национална служба за запошљавање – филијала Лозница, Црвени крст Лозница, Здравствени центар Лозница, КЈП „Наш дом“, ЈП „Лозница развој“, Полицијска испостава Лозница, Мобилни тим, педагошка асистенткиња и ромска удружења итд.

Праћење мера и активности врши се преко показатеља учинка (показатељи резултата), који су дефинисани у АП за сваку појединчну меру и садрже циљане вредности за сваку годину споровођења ЛАП-а. За праћење остварености циљева користе се показатељи исхода (за посебне циљеве) и показатељи ефеката (за општи циљ), чије су циљане вредности за последњу годину реализације ЛАП-а прецизно дефинисане самим документом. Праћење ЛАП-а обухвата низ задатака међу којима се налазе:

- ⇒ редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију ЛАП-а и то електонским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја,
- ⇒ прикупљање података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање оних евиденција које до сада нису вођене, а битне су за праћење и евалуацију,
- ⇒ дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење ЛАП-а, односно предлагање конкретних акција за решавање проблема када се појаве и угрозе спровођење конкретних мера и активности,
- ⇒ информисање јавности и заинтересованих страна о томе како тече спровођење ЛАП-а,
- ⇒ припрема и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о реализацији ЛАП-а.

Вредновање учинка (евалуација) подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости ЛАП-а за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у циљу његовог преиспитивања и унапређења, било у процесу његове ревизије или током новог процеса стратешког планирања. Вредновање учинка подразумева спровођење *ex-post* анализе ефеката у складу са одредбама Закона о планском систему и Уредбе о методологији израде докумената јавних политика. Планирано је да интерна *ex-post* анализа ЛАП-а буде спроведена у последњем кварталу 2028. године, како би се обезбедила процена ефеката спроведеног ЛАП-а, као и улазне информације и препоруке за даље планирање социјалне инклузије Рома и Ромкиња у граду Лозници.

Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а подноси Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња Градском већу најкасније до 30. априла текуће године за претходну календарску годину. Одговорност за припрему годишњих извештаја сноси Одељење за друштвене делатности која најкасније до 15. јануара текуће године доставља образац годишњег извештаја свим организационим јединицама ГУ и партнерима (набројаним у АП као „носилац активности“ и „партнери“) да га попуне у погледу остварених показатеља резултата за мере и активности у чијој реализацију су непосредно учествовали. Рок за прикупљање података за потребе годишњег извештаја не може бити дужи од месец дана. Одељење за друштвене делатности након прикупљања података приступа обједињавању годишњег извештаја за свих 5 области које су обухваћене ЛАП-ом, како би га до 20. априла упутило Локалном координационом телу. Годишњи извештај прво одобрава Локално координационо тело, које га потом подноси Градском већу до наведеног рока.

Трогодишњи / финални извештај о реализацији ЛАП-а подноси Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња Градском већу, а оно га доставља Скупштини града на усвајање најкасније у року од 120 дана по истеку треће календарске године од дана усвајања ЛАП-а. Уз овај извештај доставља се и нови документ јавне политике (стратегија / програм / акциони план) којим се замењује ЛАП за социјалну инклузију Рома и Ромкиња 2026 – 2028. у новом планском периоду. Подела одговорности и начин припреме трогодишњег извештаја су исти као и код годишњих извештаја, само се за ову прилику користи посебан образац трогодишњег извештаја.

СКУПШТИНА ГРАДА ЛОЗНИЦЕ

Број: 06-13/26-17-2/3
Датум: 27. мај 2026. године
Л о з н и ц а

ПРЕДСЕДНИЦА
СКУПШТИНЕ ГРАДА
Милена Манојловић Кнежевић, с.р.